

BÁRKI ÉRINTETT LEHET

**Butné Fehér
Julianna**

**dr. Kardosné
Csalai Emőke**

**Helt Margit
Zsuzsanna**

**Tamás
Andrea**

Tisztl Henrik

**Tóth Réka
Zita**

BÁRKI ÉRINTETT LEHET

2010

**A kockázati társadalom
székesfehérvári
életképei**

**Butné Fehér
Julianna**

**dr. Kardosné
Csalai Emőke**

**Helt Margit
Zsuzsanna**

**Tamás
Andrea**

Tisztlt Henrik

**Tóth Réka
Zita**

A kiadvány a 2010 –
A szegénység és Társadalmi Kirekesztés Elleni Küzdelem Európai
Éve keretében az Echo Innovációs Műhely
SZE-PR-10-0314 sz.
„Bárki érintett lehet” című programjának részeként
a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
támogatásával valósul meg.

A program megvalósítója az Echo Innovációs Műhely

A kiadványban közölt írások a szerzők és a kiadó álláspontját
tükrözik, és az Európai Bizottság és a Közigazgatási és Igazságügyi
Minisztérium nem felel az abban közölt adatok
esetleges felhasználásáért.

A kiadványt összeállította: Sziklai Zoltán

A borítót tervezte: Ivanics Zsolt

Kiadó: Echo innovációs Műhely
8000 Székesfehérvár, Tobak u. 17.
Telefon: 0622/502-276; Fax: 0622/379-622
E-mail: info@echomail.hu
Honlap: www.echoinn.hu

Az e közleményben szereplő adatok nem szükségképpen tükrözik
az Európai Bizottság és a Közigazgatási és Igazságügyi
Minisztérium álláspontját vagy véleményét.

ISBN 978-963-08-0234-5

Aki szegény, az a legszegényebb

Kiadványunk a válság nyomán megjelenő „új” vagy átmeneti szegénységet, kialakulásának folyamatát kívánja bemutatni életutakon, helyzeteken keresztül, a nyilvánosság és a döntéshozók, politikusok figyelmének felkeltése érdekében.

A hagyományosnak tekinthető szegénység, a halmozott szegénységben élők mellett, új társadalmi csoportok jelentek meg a szociális ellátások, szolgáltatások körében.

A fogyasztói társadalom – a korábbi osztályhatárokat átlépve – a lakosság egyre szélesebb rétegei számára kínálta fel és tette elérhetővé piaci szolgáltatásait, a fogyasztói életmódokat. A globalizáció eközben egyre inkább kiélezett versenyhelyzeteket teremtett, a foglalkoztatás terén pedig, a stabil munkahelyek és az állandó foglalkoztatás hiánya miatt, instabilitást idézett elő: e folyamatok, így együtt, eddig nem tapasztalt kockázatokat generáltak s kikezdték a polgárosodás peremén megkapaszkodó vagy a középosztályi szintet elért rétegek helyzetét.

A szegénység – a halmozott szegénységben élők kilátástalan-nak tűnő kiemelkedést leszámítva – nem állandó konstans állapot-ként, mint inkább dinamikus folyamatként írható le. A tervezett és nem tervezett demográfiai természetű tényezők, események (pl. házasság, szülés, betegség, válás) mellett megjelenő új kockázati elemek hatására, az egyének és családok életükben egyre több és hosszabb ideig tartó átmeneti krízishelyzeteket élnek meg, s ezek állandóan változtatják a keresők és fogyasztók háztartáson belüli arányát, ezzel folyamatosan módosítva az egyének jóléti-anyagi helyzetét.

A gazdasági válság veszteseivé vált leszakadó és a leszakadással fenyegetett helyzetű társadalmi csoportok tagjai – a rendszervál-

tás gazdasági, társadalmi átalakulásainak negatív következményeit újratermelve – a jóléti rendszerek fenntarthatatlansága következtében kialakult új egyenlőtlenségi helyzeteket élnek meg.

Ez azzal a veszéllyel jár, hogy ezek az emberek és csoportok életmódjukban, életkilátásaikban és életminőségükben egyre messzebb kerülnek azoktól a társadalmi rétegektől, akik képesek saját helyzetükön önerőből változtatni. Így egyre kevesebb eséllyel tudják megtartani munkaerő-piaci pozícióikat, esélytelenné válnak arra, hogy – hacsak átmenetileg is – munkájukat elvesztve – idővel visszakérülhessenek a munkaerőpiacra, de többnyire gyermekeik számára nem tudnak megfelelő iskoláztatást biztosítani, ami pedig alkalmas (kulcsfontosságú) eszköz lehetne a hátrányok csökkentésére.

A kiadvány szándékai szerint feltárja azokat – a korábbi kedvezőbb státusz feltételeinek ismételt megteremtése érdekében végzett – az erőfeszítéseket, túlélési technikákat, kitörési pontokat, a szegénységi küszöb meghaladása érdekében történő lavírozás elengedhetetlen mindennapi kellékeit, melyek reményt nyújthatnak az átmeneti szegénységből történő kitörésre. Arra, hogy lehetőség nyíljon egy kedvezőbb társadalmi pozíció ismételt megteremtésére, és érvényesítésére – miközben a mindennapi nehézségek nagy eséllyel felőrlik a családot, mint védelmező életközösség egyben tartása érdekében mozgósított utolsó energiatartalékait.

Az életképek szerzői a Székesfehérvári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ Családsegítő Szolgálatának munkatársai, akik az ellátási körükbe került ügyfelekkel történt interjúk alapján alkoták meg a közölt írásokat.

A további írások – adósságkezeléssel kapcsolatos praktikus tanácsok, a Székesfehérvári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ vezetőjével Szokoli Erzsébettel készült helyzetértékelő interjú, illetve a kiadvány egészének szerkesztésében való közreműködésért külön köszönet illeti a segítségért Klecska Ernőt, Lukács Károlyt és a fotókért Kabáczy Szilárd örököseit.

„A kapaszkodókat már nem bankoktól és hitelektől várják, hanem emberi kapcsolataiktól, és saját erejükből.”

A biztosnak hitt bizonytalanság

A kezdet szép volt és reményteljes. Az első közös otthonát 1995-ben vásárolta a család egy 25000 fős városban, 40 km-re a megyeszékhelytől. Fiatalok lévén, induló tőke hiánya miatt a hitelt választották, mint lakhatást megoldó lehetőséget. A szülők anyagi helyzete nem tette lehetővé, hogy segítséget nyújtsanak számukra saját fedél biztosításához, de ez nem szegte kedvüket. Mindkettőjüknek volt biztos állása, ami mellett – bár fényűző életmódra nem futotta – a megélhetés és a hiteltörlesztés nem okozott gondot és fejtörést.

Örömet tovább fokozta, hogy a következő év őszén megszületett első gyermekük, majd másfél évvel később már egy kislány is színesebbé tette mindennapjaikat. Az ő felnevelésükkel járó felelősséget érezve azonban szembetűnőbbé vált az ingatlan rossz állapota. Ám amíg az embernek csak magáról és a párjáról kell gondoskodnia, sok mindenben átsiklik, mondván „Jó ez nekünk”. Ekkor gondoltak csak igazán bele, hogy hol is laknak és milyen körülmények között. Ami gyermek nélkül még belefért a lakható és elfogadható kategóriába, az két kicsivel már nem. A tetőt egy az egyben ki kellett volna cserélni. Hosszas számolás és mérlegelés következett: mennyibe kerülne mindez. A körülbelüli összeget látva felmerült, hogy a megoldás nem a felújítás lenne, hanem egy másik, jobb állapotú ingatlan megvásárlása. Végül a döntés a költözés lett.

A választás két falu közti pusztára esett, ami korábban gazdaság volt, az épületeket pedig cselédek lakták. A ház alapterülete

teljesen megfelelt a család igényeinek és szükségleteinek. Élvezték a csendes környezetet. Nehézséget jelentett viszont, hogy a legközelebbi falu 10-15 perces távolságra volt biciklivel. Iskola, óvoda, orvos, bolt csak a faluban. Busz egy nap kétszer közlekedett és csupán iskolaidőben – egy reggel 7-kor, egy pedig 13 órakor. Ez jelentősen megnehezítette a család életét, ahol 2004-ben megszületett a harmadik gyermek. Az évek során a problémákat növelte, hogy a házak egymásnak vannak építve, a lakók közül viszont nem mindenki foglalkozik kellőképpen azok állapotával. Egyenként a felújítás még megoldható, de például az emésztőgödrök rendszerben tartása már nem, ami az egészségügyi szempontokat figyelembe véve ismét elgondolkoltatta a három gyermekes családot: változtatni kell.

A megoldáson nem sokat gondolkodtak, a bejárás nehézségei miatt egyértelműnek látszott, be kell költözni a faluba. Az ottani ingatlanok árai azonban jóval magasabbak voltak. A jelenlegi ház értéke nagyon csekély volt. Hat évvel korábban az anya édesapja elhunyt, testvérei kifizették ugyan számára az örökség rá eső részét, azonban egy megfelelő alapterületű és állapotú falusi házhoz még így sem volt elegendő a pénz. Anyagi forrás hiányában felmerült a hitelfelvétel. Ez egyszer már bevált, miért ne lehetne most is ezzel a lehetőséggel élni. Az apának is van munkahelye, az anyának is sikerült elhelyezkednie négy órában, így megtarthatta a három gyerek után járó anyasági támogatást is. Pékségben dolgozott, egy héten kétszer kellett mennie, ami a gyerekek szempontjából is előnyös volt. A legkisebb kifejezetten örült neki, ha anya elment dolgozni, mert tudta, hogy másnap reggel friss péksütemények várják majd. A két nagyobb gyermekén viszont a sértettség látszott, amit a jövőbeni jobb és könnyebb élet reménye segített elviselni az anya számára. Szeretett volna jó anya lenni, és minden tőle telhetőt megadni a gyermekeinek. Ezért szerettek volna az apával közösen javítani a lakóhelyük minőségén. A hitelintézetben a választás egy devizaalapú hitelre esett. A döntésnél a kamatok, a futamidő és a törlesztő részletek játszották a döntő szerepet. A bank a lehetséges veszélyekre nem hívta fel a figyelmet – neki ez nem érdeke. A

kockázatok, ha fel is merültek a szülőikben, akkor is csak rövid időre, bízva a pozitív kimenetelben.

Sikerült venni egy hosszú parasztházat, ami jó állapotúnak tűnt, ráadásul mindenkinek jutott benne külön szoba, amire eddigi életük során még nem volt példa. A törlesztő részlet és a bevételek aránya mellett a család még azt is megengedhette magának, hogy autót vegyen, szintén hitelre.

Úgy tűnt minden rendben, hiszen nincsenek anyagi problémák, a lakhatási gondok is rendeződtek, majd beköszöntöttek az első hűvös idők. Ekkor jöttek ki a ház rejtett hibái, amelyek száraz, meleg időben nem voltak észrevehetőek. Sokáig nem törték a fejüket a felújítás költségein, mert közel másfél év munkaviszony után az anyának felmondtak a munkahelyén. Pár hónap múlva jött a gazdasági válság, aminek eredményeképpen a ház és az autó törlesztő részlete is megemelkedett, így már nem csak a kieső jövedelem jelentett problémát. Ismét mérlegelés következett, ezúttal arról, hogy mi a fontosabb. Az élelmen többet már nem tudtak spórolni, a rezsit fizetni kell, hogy ne kapcsolják ki a szolgáltatást és ne terheljék rá a házra, aminek a hiteltörlesztése szintén fontos, hogy legyen hol lakni. Maradt az autó, mint utolsó lehetőség a spórolásra. Erre már nem költöttek, míg végül 2009. februárjában visszaadták.

Az áthidaló kölcsön lehetőségével nem éltek, mivel ez csak két évre jelentett volna megoldást, és növelte volna az eredeti hitel futamidejét. A korábbi pozitív szemléletmódot azonban felváltotta az óvatosság. Megingott a bizalmuk a hitelek irányába, ezért sokkal jobban végig gondolták a lehetséges kockázatokat és az adott helyzettől függő lehető legbiztosabb megoldásra törekedtek. Biztosnak pedig azt érezték, amit önerőből, ők maguk is elő tudnak teremteni, nem pedig egy újabb kölcsönt.

Az apa ekkor kiskönyvvvel dolgozott vagyónörként, ám többször is előfordult, hogy nem fizették ki. Emiatt hiábavalónak érezte, az idekapcsolódó tanfolyam elvégzését. A házon lévő jelzáloghitel törlesztő részlete ismét emelkedett, az induló összeg másfélszerese lett, ami megegyezett a családi pótlék és az anyasági támogatás összegével. Az apa rendszertelen és alacsony jövedelme mel-

lett, már nemcsak a hitelt, a rezsiköltséget sem mindig tudták fizetni. A közüzemi tartozások is elkezdtek gyűlni. A helyzet kilátástalanná vált.

Az anya talált ugyan négy órás munkát 2009. tavaszán, de az apa ekkora már idegileg teljesen összeroppant. Kétségbeesésében az italhoz fordult. Egy teljes hónapig kezelték a pszichiátrián. Hétköznap az anya dolgozott és ellátta a gyerekeket. A két nagyobb besegített a háztartásba és a kistestvér gondozásába. Elmentek érte az óvodába, az apróbb dogokat megvásároltak a boltban. A család minden hétvégén meglátogatta az édesapát. Ezek a látogatások minden esetben arról szóltak, hogy milyen jó együtt lenni, találkozni, beszélgetni.

A terápia és a család látogatásai, melyekből mindig a szeretet érződött, segítettek az apának megszabadulni rossz szokásától, és gyógyultan tért haza. Megváltozott gondolkodásmódja hozzájárult ahhoz, hogy ne térjen vissza korábbi életmódjához, és el tudja viselni a jövőben bekövetkező változásokat. Másfél hónapig gyümölcszedést vállalt, majd visszahívták egyik korábbi munkahelyére, ahol egyelőre csak hétvégenként foglalkoztatták.

A bank 2009. nyarán felmondta a család hitelszerződését. A kedvezőbb árverési feltételek érdekében a szülők úgy döntöttek, kiköltöznek az ingatlanból. De hová? Az anya édesanyját kérték, fogadja be őket. Ha szűkösen is, de ott elférnének. Ám ő ebbe nem egyezett bele. A lakhatás megoldásában senkire nem számíhattak a családban. Nyolc évvel korábban, amikor az anya édesapja meghalt, a család elindult a széthullás felé. A haláleset után négy hónappal a nagymamának már volt élettársa, amin a család minden tagja megbotránkozott. Megszűntek a nagy családi összejövetelek, az összetartozás érzése elmúlt. Az apa számára is felesége édesapja jelentette a biztonságos hátteret, apjaként nézett fel rá. Véleményét nem tudta magában tartani, őszintén elmondta, ami jelentősen rontott az anyósával való kapcsolatán. Az otthon meglehetősen biztosító személy most hirtelen eltűnt, ráadásul a gyorsan jött élettársi kapcsolat mindenkinben még inkább felkavarta az érzelmeiket. Ekkor lazultak meg a tágabb értelemben vett család közti szálak, ami

odáig vezetett, hogy már a bajban sem tartottak össze. Az ötgú család végül egy ismerőse lakásában húzta meg magát a megyeszékhelyen, ahol szívességi lakáshasználóként laktak.

Novemberben kiürítve átadták a házat a banknak, amelyről jegyzőkönyv készült. A zárat azonnal kicserélték, a tulajdoni lapon azonban megmaradt az anya neve. 2010. tavaszáig három árverés volt kitűzve, az ingatlan egyikén sem kelt el. Váratlan és hívatlan látogatók azonban érkeztek, akik feltörték a zárat, és vittek mindent, ami mozdítható: fűtőtesteket, kádat, csapokat, ajtót, ablakokat. Ez jelentősen rontotta a ház értékét, ami jelenleg már a megemelkedett hiteltartozást sem fedezi.

Az apának egy év után ismét sikerült hat órában állandó munkát találnia az építőiparban. Épp időben, hiszen az anya a költözés óta már nem dolgozott, az ismerősnek pedig szüksége lett a lakásra, ezért albérletet kellett keresniük. Munkatársakon keresztül találtak számlaképes albérletet a városban, ahová állandó lakcímmel bejelentkezhettek. Egy újonnan megjelenő pályázat és a Családsegítő Központ családgondozójának segítségével fél évig kapnak pénzbeli hozzájárulást az albérleti díj fizetéséhez, ennek segítségével nem okozott túl nagy megterhelést az iskolakezdés sem. Az apának megengedték, hogy munkahelyéről a megmaradt alapanyagokat hazavigye, jelenleg ezekből újítja fel szabadidejében családjával közösen az albérletet.

Az, amit közös életük kezdetén biztosnak hittek, és a biztonság alapjának tekintettek, hogy legyen egy saját tulajdonban lévő ingatlanuk, mára teljesen átértékelődött. A kapaszkodókat már nem bankoktól és hitelektől várják, hanem emberi kapcsolataiktól, és saját erejükből. Ismerik az érzést, milyen, amikor valakinek vannak a birtokában anyagi javak. Ez jó érzés, hiszen magabiztosságot nyújt az a tudat, hogy sikerült megszerezni, megvalósítani valamit az életben. Egy ház azonban tartalmaz emberi kapcsolatok, barátok és szeretet nélkül üres, még akkor is, ha a legmodernebb és legkényelmesebb bútorokkal és háztartási gépekkel van felszerelve. A valódi biztonságérzet megtalálása ennek a családnak az esetében nem azon múlt, hogy az mit birtokoltak, hanem azon, hogy

hányan álltak mögöttük, akik a bajban utánuk nyúltak és megadták az újrakezdéshez szükséges segítséget.

Más szempontból is átformálódott az értékrendjük is. Kezdetben ragaszkodtak a falusi élethez. Mindketten ilyen környezetben nőttek fel, gyermekeiknek is ezt szerették volna megadni. De a mai falu élete már nem azt a képet mutatja, mint korábban, főleg abban a faluban, ahol ők próbáltak élni. A legtöbb ember ideje jó részében azzal foglalkozik, hogy mit tesznek, hogyan élnek mások. Általános jelenség, hogy hazugságokat terjesztenek egymásról, ami jelentősen rontja az egymás közti kapcsolatokat, ezáltal még a stabilnak és jónak látszó barátságokat is tönkreteszik egyes esetekben. A városban ilyen tapasztalataik nincsenek. Találtak barátokat mind a szülők, mind pedig a gyerekek, akik az első pár hónap beilleszkedési nehézségei után, idén szeptemberben már örömmel kezdték meg az új tanévet az iskolában, óvodában.

A gyerekek szempontjából egyértelműen pozitív változást jelentett a városba költözés. Több a sportolási lehetőség, melyek közül sokat kedvezményesen, vagy ingyenesen vehetnek igénybe. A többféle program sűrűbbé tette a mindennapjaikat, de van benne rendszer, ami segít kiegyensúlyozottnak maradni, és megtalálható az életükben az a fajta összetartás, amelyet a nagypapa elvesztése óta nem éreztek. Egységes családot alkotnak, ahol kölcsönösen támogatják egymást. Emellett élvezik barátaik és ismerőseik támogatását. A sok nehézség és viszontagság, amin keresztülmentek, megtanította számukra, hogy az életben nem az a legfontosabb, hogy mit birtokol, hanem az, hogy legyen, akit szeressen és legyen, akik szeressék.

Tóth Réka Zita
Családgondozó

*„A nehezen megszerzett javait senki sem akarja elherdálni,
még szorult helyzetében sem”*

Futóhomokra épített álmok

Egy kis faluban járok a megyeszékhelytől 10 – 15 km távolságra. A falu közepén szép lakópark, csupa új ház sorakozik itt. A mai kor építészeti stílusának megfelelően tágas, szép házak. Van akié már teljesen elkészült, van olyan család, akién még akad munka. A legtöbb helyen autó is áll az udvaron.

Kívülről nézve azt mondjuk, biztosan jó anyagi körülmények között élhet az, aki itt lakik. De vajon mit is mutat a közeli kép?

A család, akikhez igyekszem itt élni. Ők azok közé tartoznak, akiknél még bizony sok munka van a ház külső homlokzatán és a portán is.

A házaspár kedvesen fogad. Látom rajtuk, hogy gondterheltek. Körülöttük a két apróság, akik mit sem sejteneik szüleik gondjaiból és vidáman rohangálnak.

Nándi és Kati, nevezzük így őket. Hét évvel ezelőtt házasodtak össze. Boldogan tervezték közös jövőjüket és arról álmodoztak, jó lenne vidéken élni egy családi házban és jövőendő gyermekeiket ott felnevelni, nem pedig egy panellakás X. emeletén.

A fiatalok ekkor 27 évesek voltak. Mindketten dolgoztak. Azon szerencsések közé tartoztak, akiknek tanulmányaik befejeztével munkájuk is volt. Nándi pék szakmát tanult és egy pékségben dolgozott szorgalmasan. Kati tanítói diplomájával sikeresen elhelyezkedett az egyik városi iskolában napközis tanítóként.

Nándinak lakástakarék-pénztári megtakarítása volt. Kati a kezdő diplomások közalkalmazotti bérét kapta, és amíg szüleivel élt, szintén takarékoskodott.

2003-ban a fiatalok összeházasodtak. Boldogan tervezték a közös jövőt.

Kati szüleinél laktak, akik azzal segítették a fiatalokat, hogy rezsi-költségüket átvállalták.

2005-ben megtalálták álmaik telkét, amit kettejük szüleinek segítségével nem túl drágán megvásároltak.

– Akkor még nem is sejtettük, mire vállalkozunk. – szólal meg Kati elgondolkodva, mi közben utánanéz Máténak, aki eltűnt a látókörükből és most gyanúsán csendben játszik a ház egyik zugában.

A fiatalok hozzáláttak a szükséges tervek, engedélyek beszerzéséhez. Abban az időben még hozzájuthattak a hosszú távú lakáshitelhez a Fészekrakó program részeként és a megelőlegezett szociálpolitikai kedvezményt is igénybe vehették. Nándi lakástakarékpénztári számlája is nagy segítséget jelentett.

Úgy gondolták ebben az időben, hogy a vidéki építkezéshez egy autó is elengedhetetlenül szükséges, mivel így könnyebb az ügyintézés és a közlekedés. Használt autóra készpénzük nem lévén, új autót vásároltak hitelre.

Most már visszatekintve látjuk, hogy ez az autóvásárlás nagyon elhibázott lépés volt. Hiszen ennek a havi törlesztő részlete 21 300,- Ft havi kiadást jelentett és akkor ehhez jöttek még a fenn tartási költségek. – mondja Nándi.

Miközben az építkezéssel haladtak, 2006 nyarán megérkezett a család elsőszülött gyermeke, Zoltán, akit már nagyon vártak.

A kis család ekkor még Kati szüleinél élt. Most az újdonsült nagyszülők még jobban segítették a fiatalokat, csakhogy pénzüket minél inkább az épülő házukba fektethessék.

2008-ban az épülő ház már olyan készenléti állapotban volt, hogy a család elhatározta, most már beköltöznek. Hitelkeretük adigra már teljesen kimerült

Igaz, hogy sok minden hiányzott a házból, de azt gondolták, majd lassan mindent sikerül elrendezni.

Kati édesanyja, aki 2008-ban még aktívan dolgozott, rövid távú hitelt vett fel, hogy ezzel is hozzásegítse a fiatalokat a ház mielőbbi befejezéséhez.

A mama hiteltörlesztése havonta 57 000 Ft. Ő most már nyugdíjba mehetne, de nem engedheti meg magának ezt a luxust, mert akkor ő és a férje megélhetése kerülne veszélybe. Ugyanis nyugdíjából ezt a törlesztő részletét képtelen lenne kigazdálkodni.

2008 végén megérkezett a második gyermek, Máté. Közben az anya gyeden, majd gyesen volt.

Szerettek volna ők is, mint sok más fiatal, mindent optimálisan megteremteni maguknak.

Katinak és Nándinak egyaránt volt hitelkártyája valamelyik banknál.

– Tudom, sokszor vásároltunk a hitelkártyával, amin aztán a következőhónapban megjelent a hitelösszeg mellett a magas kamat is. A minimál törlesztő részletet befizettük, de ettől sajnós a végösszeg nem csökkent. – mondja Kati.

– De akkor már ott tartottunk, hogy a törlesztő részlet és az egyéb számlák befizetése után a családnak alig maradt pénze, tehát muszáj volt használni a hitelkártyákat, amiken hónapról – hónapra nagyobb egyenleg szerepelt. – veszi át a szót Nándi.

– E közben a Banknál még C hitelt is igénybe vettünk. Beköttetünk az egyik szolgáltatóval az Internetet és a kábel Tv-t. – ragadja magához a szót Kati.

– E kiadások és a két gyermek mellett még előfizetéses telefonkészüléket is vásároltunk, amelynek havi költsége is egyre tetemezőbb összegre emelkedett. – veszi vissza a szót Nándi.

A beszélgetés további menetében elem tárják a család havi kiadását részletesen.

Havi törlesztő részlet:	71 000,-
Autó részlet:	21 300,-
Autó kötelező (negyedévente):	5000,-
Villany:	10 000,-
Gáz általány (a többi az éves elszámolásnál):	30 000,-
Víz (félévre):	15 000,-
Telefon:	8000,-
Internet:	3500,-

Autó súlyadó (félévre) : 10 000,-
 Kommunális adó:7000,-
 Szennyvíz szippantás (havi) :5000,-
 A hitelkártyák törlesztő részletei (bizonyos összeg havonta)

Tehát ez havi szinten nagyon sok pénz. Több, mint a család bevétele.

A család bevétele:

Apa fizetése: 100 000,-
 Anya gyes: 28 000,-
 Családi pótlék: 26 000,-

Sajnos mostanra eljutottak odáig, hogy több a kiadás, mint a bevétel.

Végleges megoldást nem jelentene, de könnyebbséget igen a családnak, ha a gyermekek mellett az anya újra munkát tudna vállalni.

A településen munkalehetőség nincs. Így tehát a megoldást csak az óvodai, bölcsődei elhelyezés jelentené. Mindkettőre nincs lehetőség a kis falun belül. Tehát a két gyermeket naponta be kellene vinni a megyeszékhelyre. Ez azonban igen megterhelő lenne számukra.

– Betegség esetén ki vigyázna rájuk, ha én dolgoznék? – teszi fel a kérdést Kati, majd még hozzáfűzi – ha egyáltalán felvennének dolgozni két kisgyermekkel.

– A nagyszülők semmiképpen sem jöhetnek szóba? – kérdezem.

– Sajnos nem. – jön a válasz Nánditól – mivel még mind a két nagymama aktívan dolgozik.

– Kár, hogy megemelték a nyugdíjkorhatárt! – jegyezte meg csendesen Kati.

Kati egy kozmetikai cégnél tanácsadó, így néha sikerül néhány terméket megrendelésre eladni, de ez nem jelent komoly bevételt a családnak.

Kati a gyerekek mellett művel egy kis kertet a ház körül. Örül annak amit itt megtermel, mert abból valamit tud főzni a családnak.

– Most azon gondolkodunk, hogy eladjuk a kocsit és az árából valamit kifizetünk. – mondja szomorú lemondással Kati.

– De a még hátralévő törlesztő részleteket mindenképpen ki kell fizetnünk. – teszi hozzá Nándi.

Már a ház eladásának gondolata is felmerült a családban. De akkor hogyan tovább a két kisgyermekkel.

Nagyon nehéz helyzet alakult ki. Igazából nincsen jó megoldás. Arra a kérdésemre, hogy vajon hol rontották el, egymásra nézve tudják a választ.

– Kisebb házat kellett volna építeni.

– Jobban odafigyelni a költekezésre. Jobban kellett volna spórolni. A megszokott életszínvonalból, ha átmenetileg is, egy kissé visszavehettünk volna, lehet, hogy nem tartanánk itt. – mondják egymás szavába vágva. Lehet, hogy nem tartanánk itt?

Ezek most már utólagos feltételezések. Az adósságcsapdába mások is könnyen besétálhatnak.

A mai világban, amikor a fogyasztásra ösztönöz a média, könnyen elérhető bevásárló kártyákkal (csak vásároljunk, és majd utólag ráérünk fizetni) kecsegtetnek a nagyáruházak, nagy a csábítás. A családok a már elért életszínvonalukból nem szívesen engednek a válság idején sem. Inkább könnyelműen választják a legkülönbébb hiteleket.

Most azért fordultak segítségért a Gyermekjóléti Szolgálathoz, mert hallottak arról, hogy van adósságkezelő szolgáltatás és most úgy érzik, ebből a helyzetből nincs más kiút.

A családdal egyébként probléma nincs. A kicsit szépek, tiszták, rendezettek és látszik, hogy a lelki fejlődésük is kiegyensúlyozott. Szüleik szeretik egymást és a nehézségek ellenére is igyekeznek nekik megadni, amit lehet.

Most már sokmindent másképp tennének, ha vissza lehetne forgatni az idő kerekét. Talán nem is fognának bele egy építkezésbe vagy sokkal kisebb házat építenének, ami nyilván alacsonyabb költ-

ségekkel is járna. Jobban odafigyelnének a kiadás – bevétel alakulására is.

De ez a valóság és most erre kell megtalálni a lehető legjobb megoldást. Bízunk abban, hogy az adósságkezelő program keretében még tudnak segíteni rajtuk és nem kell mindenüket eladni, amiért eddig küzdöttek.

A nehezen megszerzett javait senki sem akarja elherdálni, még szorult helyzetében sem. Ugyanis nagyon sokat kellett dolgozni azért, hogy idáig eljuthassanak. Mindennapi hőseink sem kivétel. Ők is nagyon ragaszkodnak a felépített házhoz, az autóhoz. Vidékről tömegközlekedési eszközzel bejutni a megyeszékhelyre nem könnyű. Nagy szükség lenne továbbra is az autóra. A városban sem szívesen laknának nem véletlen, hogy évekkal ezelőtt éppen ebben a kis faluban vettek telket és családi segítséggel megkezdték a családi fészekrakást.

De az adósságcsapda adott, a hitelek fizetésére felszólítást küld a bank. Egyre nehezebb eleget tenni a kötelezettségeknek.

Fejük felett lóg Demoklész – kardja. Vajon mit lehet tenni az adósság spiráljában? Nem könnyű a válasz.

Ez a fiatal házaspár mindenképpen megérdemli a segítséget.

Reméljük, hogy amire e sorok megjelennek, már tudjuk a megnyugtató megoldást.

Helt Margit Zsuzsanna
Családgondozó

„Öt évvel ezelőtt, két kisgyerekekkel úgy gondoltuk, hogy nekünk is legyen otthonunk, megpróbáljuk...
Most ünnep van ám otthon, újra van villany.”

Mi lesz holnap?

A mélyinterjút egy fiatal családapával készítettem, akivel immár egy éve együtt munkálkodunk azon, hogy sikerüljön visszaillieszkednie a „munka világába.”

Szomorkás szürke októberi reggel, kicsit szemerkél az eső, sétálok az ügyeleti iroda felé, amikor megpillantok egy ismerőst, sovány, beesett arc, kopott farmer... János az, aki már közel egy éve „jár hozzám”, most, pedig a munkaügyi központba, igyekszik, megnézni, hátha kiraktak egy új munka ajánlatot a falújságra. Már egy tanfolyammal is kibékülne, csak lenne már valami, ahova tartozni lehet, ami rendszeres, értelmes, emberi elfoglaltságot kínál.

Először 2009 őszén találkoztunk, komolyan el kellett gondolkoznunk, hogy mi is volt az ami miatt felkereste az intézményt.

„1977 - ben születtem Enyingen, Magyarországon, roma származású vagyok. Három szakmával is rendelkezem, középiskolát végeztem” – írta egyik levelében.

Megállunk beszélgetni, behúzódnak egy kapu alá. Jánosból kéretlenül buknak elő a szavak, érezhető a tehetetlen panasz belőlük, ugyanakkor szemrehányás nélküliek, belenyugvók is.

Nem is olyan régen, jó másfél éve még egy jólszituált család voltunk, mondja János.

– Én művezetőként dolgoztam egy öntödében, Ibolya, az életársam, pedig ápolónőként. Akkor még nem is gondoltuk volna, hogy mi is kerülhetünk ilyen élethelyzetbe, közel kétszázezer fo-

rintot vittünk haza havonta. Pillanatok alatt csúszott ki alólunk a talaj, most mindenhova tartozunk, a táv hőnek, az elektromos műveknek, a lakásfenntartó szövetkezetnek, a vízműnek, de leginkább a banknak. Öt évvel ezelőtt, két kisgyerekekkel úgy gondoltuk, hogy nekünk is legyen otthonunk, megpróbáljuk... Nem tűnt rossz lépésnek a negyven ezer forintos albérleti díj helyett a pár ezer forinttal olcsóbb törlesztő részletet fizetni. Felvettük a szocpolt a két kisgyerekre, hozzá tettünk egy keveset, amit spóroltunk és egy banktól vettük fel a fennmaradó részt, euró alapú lakáshitelként.

Jól ismerem a történet folytatását: Szépen mindent fizettek és még életbiztosítást is kötöttek, gondolva a jövőre és hallgatva a szakemberekre. Aztán valahogy összegyűltek a felhők a fejük felett!

Egyre kevesebb volt a fizetés az öntödében, pedig túlórázott, néhány hónap után azt vette észre, hogy minimálbért keres. Ebből a pénzből nem tudták fizetni az akkor már duplájára emelkedett hiteltörlesztést. Közben jött az iskolakezdés, a kisebbik lány asztmás, vele gyakran a fővárosba kellett utazni kezelésre. Nem volt kétséges, a kiadások teljesen felőrlték a család tartalékait mind anyagi-
lag mind mentálisan.

Ibolya egyre rosszabbul lett, összeomlott, depressziós lett, gyógyszerek, egy sikertelen öngyilkossági kísérlet, hosszú kórházi kezelés, először táppénz majd elbocsátották. János egyedül maradt, egy keresetből tudott gazdálkodni, míg Ibolya a kórházban gyógyult. Végso elkeseredésében közel 800.000 Ft személyi kölcsönt vett fel, hét éves futamidőre és a legégetőbb tartozásokat rendezte ebből, de jóformán csak tűzoltásra volt elegendő. Mire Ibolya haza jöhetett a kórházból Jánost elbocsátották, megszűnt a vállalat, ahol eddig dolgozott. Ettől kezdve a négytagú családnak mindössze a két munkanélküli segélyből és a családi pótlékból kell gazdálkodnia, mindössze 90 ezer Ft. Ez fele annyi, mint amit tavaly kerestek, pedig a kiadásai jócskán megnőttek.

Közben teljesen eleredt az eső, még beljebb húzódtunk a kapu alá, János nagyot szippant a cigarettájából, nem akarózik továbbmenni, inkább folytatja:

Most csak a bank felé magasabb a tartozásunk, mint a panellakásunk ára, eladni egyszerűen nem lehet. A bankot azóta bepanaszoltuk, tisztességtelen szerződésmódosítás miatt, meg is állapították, hogy ez jogos, de a törvények ellen nem vétettek, megvédi őket az ügyvédek, csak minket nem véd meg senki...

A hitelszerződésünket felmondta a bank, talán azért nem került még kalapács alá az otthonunk, mert ők is tudják, hogy nem túl tisztességesen jártak el. A jelenlegi tartozásunk nagyjából 30.000 euró, az nagyon – nagyon sok pénz. A közüzemi díjakból nagyjából fél millióra torlódott fel az adósság, száz – százezer a áram és a vízművek fele, a többi, a fűtés, és a közös költség, ugyanis időközben a panelprogram elindult, újabb nehézséget, költséget okozva a családnak.

Amikor Ibolya felépült annyira, hogy elhagyhatta a kórházat, és a család újra együtt volt, kikapcsolták az áramot...

Eddig is érezték a gyerekek, hogy rosszul élünk, de most – sokat sírtak.

Az igazán nehéz időszak, csak most kezdődött, nem volt TV, ami egy kicsit elvonta az ember figyelmét a problémákról, és ami a legrosszabb, hogy nem működött a hűtőnk sem. Így a megélhetési költségek emelkedtek, a család mindig csak annyi élelmet vehetett, amennyit éppen megevett és így nagyon nehéz takarékosan vásárolni, szinte nem is lehet. A gyerekek egyszerre csak kis adagokat esznek, nem egyszer került a kukába fél krémtúró vagy joghurt, de két - három óra a 20 fokos lakásban és senki sem merné nyugodt szívvel a gyermekének adni. A karácsonyról nem is beszélve, kénytelenek voltunk májkrémes kenyeret és konzerveket enni.

Közben két pályázatot is beadtunk, de a várakozás nagyon megterhelő volt, Ibolyával egyre többet veszekedtünk és a gyerekeket sokszor hagytuk a nagymamánál, volt rá példa, hogy pofon is elcsattant, de nem tehetek róla, borzasztóan ideges vagyok, mondta János keserűen.

Már ekkor láttam, érzékelhető volt, hogy a család kezd szétesni, szakszerű segítséget is kaptak egy családterapeuta személyében,

de János az első alkalom után úgy érezte nem ez a megoldás, szégyelli, hogy ilyen helyzetbe kerültek.

Mindennaposak voltak az önéletrajz készítése, a postára adásuk, de nagyon kevés alkalommal került sor személyes elbeszélgetésre, Jánost, ez nagyon megviselte, még annak sem tudott igazából örülni, mikor párja ápolóként el tudott helyezkedni egy közeli kis településen. Nem tudni, hogy a versenyszellem, vagy a család-fenntartó szerep miatt, de ez a momentum is mélyítette a kettőjük közti feszültséget. Ibolya munkába járási költsége is szörnyen nehéz helyzetet teremtett a megélhetésben, ugyanis nem volt annyi pénze a családnak, hogy élelmiszert és buszjegyet is vegyenek. Ezt a problémát sikerült egy helyi jótékony szervezet rugalmas segítségével és némi közbenjárással gyorsan rendezni.

Az első pár héten úgy látszott javul a családi összetartás, de a hónap végén már csak Ibolya jött be hozzám, először nagyon meglepődtem, arra gondoltam, talán elhelyezkedett János, de sajnos nem, „elköltözött – vissza az anyjához” – lesújtó szavak ezek, mert miközben a család belső viszonyai romlottak, az egyik pályázatunk sikeresnek bizonyult és közel 100.000 Ft-ot nyert a család a villanyáram hátralék rendezésére. A nyertes pályázat kihirdetése és a folyósítás közt sajnos akár több hónap is eltelhet, így szélmalomharc vette kezdetét az elektromos művek és a család közt. Mindennaposak voltak a levélváltások, annak érdekében, hogy a „kikapcsolt” villanyóra fent maradjon a helyén, mert ha leszerelik, akkor még plusz költségek keletkeznek, amit a család egyébként is pengeélen táncoló büdzséje nem bírna el. De ezt már Ibolya csak egyedül vívta meg, ugyanis a család másik fele a nagymamánál lakik. Közben a szeptemberi iskolakezdés is közeledett és dilemma elé kerül a pár, Székesfehérváron, vagy a nagymamánál írássák be kislányukat az óvodába? Az apa önhatalmúlag pontot tett a kényes kérdésre és a kis települést választotta a megyeszékhellyel szemben, ez a döntés még okozhat problémát a továbbiakban, de János így döntött, a két kisgyermek felügyeleti jogával rendelkezik, így Ibolya tehetetlenül szemléli, hogy a család egy része költözik. Ő nem mehet, mivel így is drágán és hosszú órákat utazik nap, mint nap a munkahe-

lyére. Az anya már csak egyedül jött be az irodánkba segítségért, egy újabb igazolást kér az áramszolgáltató, igazolásképpen a nyertes pályázatról. Közben az alapítvány egyenlíti a család hátralékát és lehetőség nyílik a visszakapcsoltatásra, még pár napi ügyintézés és némi készpénz a regisztrált szervizpartnernek és kigyullad a villany a hetedik emeleti panellakásban.

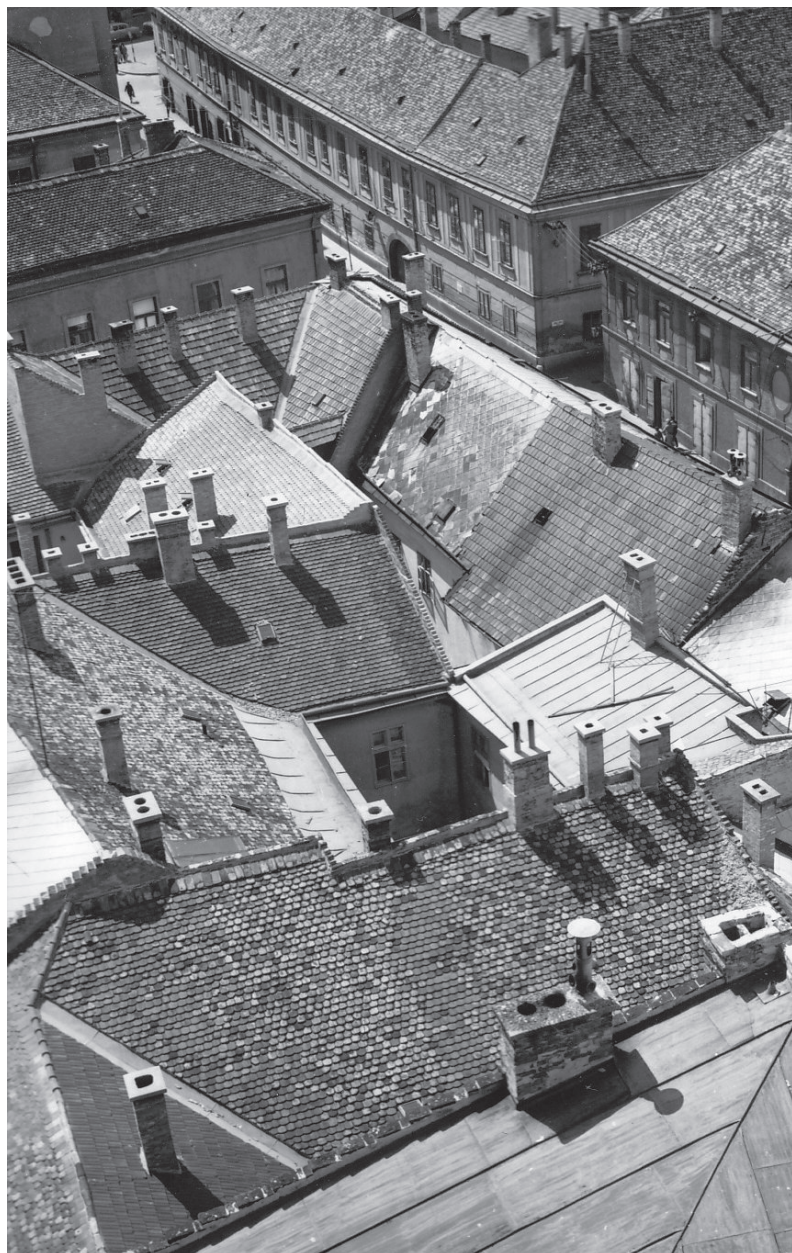
Elköszönünk egymástól – Munka kellene mindenképpen, teszi hozzá János, mert hát újra együtt lakunk, hazamentünk, kell a pénz, mit lehet tenni... Néhány lépés után visszafordul, és ezt mondja: „Most ünnep van ám otthon, újra van villany.”

Közben én is elindulok munkahelyi irodám felé, és egyre azon töprengek, hogy a család azért került elkeserítően rossz élethelyzetbe, mert a munkaképes korú, sőt mondhatni fiatal a harmincas éveie elején járó pár egyszerűen kiszorult a munkaerőpiacról. Nem mondhatóak sem pályakezdőknek, sem időseknek, még a gyermekvállalás korából is kifelé mennek, mégsem tudnak elhelyezkedni. Amennyiben nem történik jelentős javulás, egész pontosan nem találnak munkahelyet maguknak, csak idő kérdése, hogy a devizahitelből vásárolt lakásukat mikor árverezi el a bank...

Szakmailag igen figyelemfelkeltő, fontos jelzés, hogy lassan kezd begyűrűzni a lecsúszó középosztály a családsegítésbe. Ijesztő látni azt, hogy korábban jó presztízsű, átlagos munkahellyel rendelkező családok is hirtelen kiszorulhatnak a munkaerőpiacról és mindez még annak fényében is vizsgálandó, hogy most éljük az elmúlt ötven év legerősebb recessziós időszakát.

Sajnos az interjú befejezésekor János még mindig nem dolgozik...

Tisztli Henrik
Családgondozó

„Bármelyikünk bármikor kerülhet olyan élethelyzetbe, amikor veszni látszik mindaz, amiért korábban megdolgozott.”

Fent és lent

3 tagú család, egy évvel ezelőtt még viszonylag biztos anyagi háttérrel. Kálváriájuk akkor kezdődött, amikor az anya elvesztette az állását, ami miatt munkaügyi perben áll a mai napig. Az apa alkalmi munkavállalói kiskönyvvvel dolgozott, év végén munkahelyi baleset érte, a munkáltató eltűnt. A család azóta sodródik, ide-oda vándorol. Az apa nem tud dolgozni, az anya összeomlott, leszázalékolták. Egyedüli bevételeik az anya rokkantsági nyugdíja és a családi pótlék. Önkormányzati bérletre várnak. Nem adják fel, folyamatosan küzdenek a talpon maradásért, hogy felneveljék a nő gyermekét és megteremtsék közös jövőjük feltételeit.

2008-ban kezdődött gazdasági világválság megmutatta, mennyire sérülékeny a hazai középosztály. A válság által előidézett változások miatt olyan egyének és családok is bajba kerültek, aki korábban stabil életszínvonalat tudtak teremteni és fenntartani.

Egyre többen fordulnak a családsegítő szolgálatokhoz úgy, hogy egyébként piacképes szakmával, ingatlanvagyonnal rendelkeznek és a gazdasági nehézségek kezdetéig folyamatosan dolgoztak. Ők nem pusztán a munkájukat és ezzel a korábbi viszonylagos anyagi biztonságot veszítették el, hanem önbecsülésük, önértékelésük is sérült. Ehhez járul még az a tény is, hogy az új helyzettel együtt számos új problémával és kihívással kell szembenézniük. A lehető leghamarabb munkát kellene találniuk, azonban egyre gyakoribb, hogy az álláskeresés időtartama elhúzódik, akár egy évet vagy ennél hosszabb időt is igénybe vesz. Első lépés minden nélkülözhető kiadás lefaragása, kiiktatása. Ezzel együtt azonban az idő mú-

lásával halmozódnak a kifizetetlen számlák, majd a barátoktól, rokonoktól, ismerősöktől kölcsönkért, visszafizetésre váró összegek. Az egyén eleinte próbál „játszani” a kiadásokkal, azt egyenlíti ki, ami az adott pillanatban a legsürgetőbbnek tűnik, közben pedig reméli, hogy már nem kell sokáig kitartania, és minden jobbra fordul. Idővel és az adósságok szorításának növekedésével a remény alább hagy és átveszi a helyét a kétségbeesés és a kilátástalanság érzése. Ha a helyzet továbbra sem javul, idővel az egyénre nehezedő nyomás olyan kritikus szintet ér el, amikor az érintett úgy érzi, lépéskényszerbe került, a cselekvést nem halogathatja tovább. Sürgősen pénzre van szüksége, de mivel rendszerint – éppen az elégséges jövedelem hiánya miatt- hitelképtelen, ilyenkor fordul a gyorskölcsönöket folyósító társaságokhoz, végső esetben a bűnözés útjára lép. A gazdasági nyomás az egyén egészségére is hatással van, fizikai és pszichés tüneteket idézhet elő. Ezek tovább nehezítik az állskeresést és a szorult helyzetből való kilábalást. A folyamatot felgyorsítja, ha az egyénnek önmaga mellett gyermek(ek)ről is gondoskodnia kell.

Éva (esetünk főszereplője) – akinek természetesen nem ez a valódi neve – élete megmutatja, mit él át az, aki a gazdasági válság miatt elveszíti korábban felépített, biztosnak hitt egzisztenciáját. Történetén keresztül világossá válik, hogy a mai világban semmi sem olyan biztos, ahogy azt hajlamosak vagyunk elhinni. Minden kiszámíthatatlan. Különösen a munkahely terén vagyunk sebezhetőek. Bármelyikünk bármikor kerülhet olyan élethelyzetbe, amikor veszni látszik mindaz, amiért korábban megdolgozott.

Éva Szegeden született és ott töltötte gyermekkorát is. Valódi, szeretetből, törődésből létrejött burokból élt, emellett szülei stabil egzisztenciájának hála nem ismerte a nélkülözést. Kamaszkoráig fogalma sem volt a pénz értékéről, egyszerűen természetes volt számára, hogy szükségletei azonnal és az általa elvárt szinten elégjenek ki. Évának egyetlen testvére van, akiről a lány mindig tudta, hogy önző és nagyravágyó, ennek ellenére kapcsolatuk harmonikus volt, soha, semmiben nem kerültek szembe egymással. Az ideális gyermekkor egészen Éva tizenhét éves koráig tartott. Váratla-

nul és kegyetlenül ért véget, amikor a szeretett szülők egy autóbal-esetben mindketten meghaltak.

Éva a nagykorúvá válásig hátralévő egy év alatt rohamléptekkel vált felnőtté, sokszorosan szenvedve meg azt a könnyű életet és rengeteg örömet, amit korábban a sorstól kapott. Testvérével való kapcsolata megváltozott. Nővére papírokat íratott alá vele, nem sokkal a halálesetek után. Éva ekkor már elmúlt tizenhét éves, de még nem volt tizennyolc. A papírokat nem értette, de testvérében megbízott, hiszen egyetlen élő rokona volt. Akkor még nem sejtette, hogy a papírok megsemmisítő hatással lesznek a jövőjére. Az iratokról ugyanis kiderült, hogy adásvételi szerződés lapjai, amiket ő gyanútlanul szignált. A szülői ház eladása után nővére azonnal elzavarta Évát otthonról azzal, hogy boldoguljon, ahogy tud, ő nem akarja eltartani. Az örökségből rá eső részt eszébe sem volt a lánynak adni. Bár az adásvétel jogilag egyáltalán nem volt szabályos, akkoriban valamiért elsikkadt a gyámhivatal figyelme az ügy felett. A fiatal lány kényszerhelyzetbe került. Még nem volt nagykorú, de nem volt hová mennie. Megismerkedett egy nála huszonöt évvel idősebb férfival, Tamással. Kapcsolatuk a körülmények miatt gyorsan kibontakozott. Éva alig néhány hét után a férfihöz költözött, majd a lány nagykorúvá válása után azonnal összeházasodtak.

Éva nappal iskolába járt, mert szeretett volna kereskedelmi technikus minősítést szerezni, éjszakánként pedig dolgozott. Mindemellett még egy komoly problémával is szembe kellett néznie, Tamás ugyanis mérhetetlenül féltékeny volt csinos, fiatal feleségére. Így házasságuk nem tartott sokáig, mindösszesen két évig. Válásukkor már volt egy gyermekük, de Éva gyermekét nem akarta olyan környezetben felnevelni, ahol mindennaposak a vitatkozások, veszekedések. Innen nem volt hová mennie, így anyaoththonba került, ahol fél évig éltek kisleányával. Az anyaoththon szakemberei minden segítséget megadtak, hogy a tapasztalatlan Évából felelős, segíteljes, gondoskodó anya lehessen.

Második férjét 22 évesen ismerte meg. Házasságuk közel hét évig tartott. Az első hat évben nem észlelt problémát, mivel minden energiáját lekötötte, hogy két helyen dolgozott. Férje alkoho-

lista volt, de sosem agresszív. Éva megbízott benne, nem ellenőrizte mikor mit csinál. A jobb élet reményében, anyagi helyzetük javítása, stabilizálása érdekében Székesfehérvárra költöztek.

Itt férje kapcsolatrendszerének köszönhetően viszonylag rövid időn belül sikerült albérletet találniuk. Éva hamarosan el tudott helyezkedni egy vendéglátóegységben két műszakban, párja pedig biztonsági őrként dolgozott. Fizetésükből jól kijöttek, anyagi problémáik nem voltak. Sajnos azonban a látszólagos nyugalom nem tartott örökké. Hat év után felszínre tört a férj addig csak látsens módon meglévő alkoholizmusa. Az asszony már kapcsolatuk elején tisztában volt azzal, hogy Tamás alkoholizmussal küzd, de értékelte benne, hogy minden erejével próbálta legyőzni szenvedélybetegségét. Orvosai kapszulát ültettek bőre alá, ami meggátolta az ivásban, hiszen részegség esetén súlyos tüneteket idézhetett volna elő. Tamás hat évig becsülettel küzdött betegsége ellen, az azonban végül legyőzte őt. Tamás az alkohol függőség egyre erősebbé válásával párhuzamosan elkezdett csúszni lefelé. Állását elvesztette, és már nem törekedett arra, hogy másikat találjon. Ideje nagy részét a közeli kocsmákban töltötte, és a család elvesztette számára a fontosságát. Feleségével és nevelt fiával való kapcsolata megváltozott, feszültségek terhelték, mindennapossá váltak a viták. Különösen a nevelt fiú, Péter távolodott el egyre inkább érzelmileg Tamástól. Éva a folyamatot kevésbé drasztikusan élte meg, hiszen Tamás munkanélkülivé válásával neki kétszer annyi munkát kellett vállalnia, hogy korábbi életszínvonalukat fenn tudják tartani. Szinte állandóan dolgozott, így kevésbé érzékelte Tamás hanyatlását. Mélyen megdöbbenett, amikor a nyolc éves Péter szembe-sítette a kialakult helyzettel. A gyermek készítette arra, hogy átgondolja az életét, és választ adjon arra a kérdésre, hogy továbbra is Tamással akar-e élni. A gyermek korát meghazudtoló érettséggel mérte fel szülei kapcsolatát, és a választási lehetőségeket. Nélküle az anya valószínűleg csak jóval később hozta volna meg a válsárról szóló döntését. Éva és Tamás végül hét évig tartó házasság után elváltak.

Éva ismét magára maradt, ezúttal egy nyolc éves gyermekkel. Ez az állapot azonban nem tartott sokáig, mert az asszony hamarosan ismét párra talált. Harmadik férjével sem járt sokáig jegyben, hirtelen, spontán döntés által vezérelve újabb házasságot kötött. Harmadik férje, Áron folyamatosan dolgozott, alkalmi munkavállalóként építkezéseken, Éva pedig egy a megyeszékhelyen élő családnál egy kisgyermekre vigyázott. A jómódú család munkája fejében lehetővé tette számára, hogy férjével és fiával hozzájuk költözzön. A házasság Éva számára érzelmileg idillikus boldogságot hozott. Ettől a kapcsolattól megkapta mindazt a biztonságot, szeretetet és megbecsülést, amit szinte egész eddigi életében nélkülöznie kellett.

A családdal való együttélés az idő múlásával egyre kevésbé működött zökkenőmentesen. A kezdeti apró nézeteltérések fokozatosan áthidalhatatlan konfliktusokká váltak. A két nő már nem értett egyet a legalapvetőbb gyermeknevelési kérdésekben sem. A helyzet lassan tarthatatlanná vált, az asszony családjának megint költöznie kellett. Szerencsére sikerült megtakarítaniuk annyi pénzt, ami fedezte egy új albérlet költségeit.

Ezután egy újsághirdetésre jelentkezve Éva elnyert egy boltvezetői állást. Az üzletben 2009 augusztusáig dolgozott. Ekkor a gazdasági világválság hatásai a kiskereskedelmet is elérték, az asszony munkanélkülivé vált. Éva az eljárást méltánytalannak tartotta, mert miután egy ellenőrzés során kiderült, hogy a boltban állítólag egymillió forint leltárhiány keletkezett a tulajdonos a teljes összeget az alkalmazottakkal akarta kifizettetni. Éva a mai napig sem ismeri el az igény jogosságát, ezért munkaügyi pert indított az üzletlánc ellen. Vagyoni és nem vagyoni kártérítést egyaránt kapni szeretne az őt ért igazságtalanság miatt. Kárigénye az eltelt idő alatt a kamatokkal meglehetősen magasra, milliós nagyságrendűre emelkedett. A per újabb tárgyalása idén ősszel lesz. Éva szeretné végre lezárni az ügyet és megegyezni az üzletlánc képviselőivel.

Éva számára a boltvezetői állás elvesztése súlyos törést jelentett, mert ezután nem volt képes visszatérni a nyílt munkaerőpiacra. Minden igyekezete ellenére nem talált új munkát, mindenhol el-

utasították. A válság hatására mindenütt költségcsökkentő intézkedéseket vezettek be, és elsődlegesen a munkaerő létszámán spóroltak. Egy állásra több tucat jelentkező várt. Éva fiatal, munkabíró, szakképzett álláskeresőként elvben jó eséllyel indult, azonban mindig akadt olyan, aki nála is jobbnak bizonyult. A megyeszékhelyen ugyan számos nagyáruház és kisebb-nagyobb bolt, üzlet található, ahol próbálkozhatott, ami tovább javíthatta volna az esélyeit, de mindenütt csökkent a forgalom, a kevesebb vásárló pedig kevesebb alkalmazott jelenlétét igényli. Ilyen körülmények között sorozatos kudarcok érték. Idővel beletörődött, hogy a szakmájában akkor éppen nem tud elhelyezkedni, ezért kényszerhelyzetében nyitottá vált bármilyen más alternatívára. Többféle, köztük takarítói állásokra is jelentkezett, sikertelenül. A szorongató anyagi nehézségek mellett ezzel Éva lelki nyugalma is odalett, önbecsülése, önértékelése súlyosan sérült.

Mindeközben a sors más tekintetben is próbatétel elé állította őt. Néhány hónappal azután, hogy Éva elveszítette boltvezetői állását, férje, Áron súlyos munkahelyi balesetet szenvedett. Az építkezésen, ahol éppen dolgozott, lezuhant egy állványról, több méteres mélységbe. Szilánkosan tört el a lába, amit csak bonyolult beavatkozások sorával tudtak helyre hozni. Miközben Áron a kórházban lábadozott, munkáltatója eltűnt. A férfi betegén szintén munkanélkülivé vált, mindennemű álláskeresőket segítő ellátás nélkül.

Amint a főbérlő tudomást szerzett a történetekről, azonnal kitétte a családot a házából, mert úgy látta, a továbbiakban már nem biztosított a havi lakbér kiegyenlítése. Arra sem volt tekintettel, hogy gyermekes családról volt szó és tél közepe volt. A reménytelennek tűnő helyzetben Éva egyik barátnőjének segítségével hozott átmeneti megoldást. Ő egyedül élt, volt egy használaton kívüli szobája, melyet felajánlott a bajba jutott család számára. Több hónapig itt húzták meg magukat.

Éva ekkor úgy látta, egyéb lehetőségei elfogytak, ezért az önkormányzat szociális irodájához fordult. Ott a családsegítő szolgálathoz irányították. Éva, aki számára korábban ismeretlen volt a szociális ellátórendszer, a következő időszakban rálátást szerzett,

tájékozottá vált a segítő szervezetek és intézmények, valamint az igényelhető támogatások, ellátások terén. Ebben az időben a család egyedüli bevételeit a családi pótlék és a rendelkezésre állási támogatás jelentette, életszínvonaluk a létminimum alá redukálódott. Rengeteget kellett nélkülözniük, gyakran élelemre sem volt elég pénzük. Éva minden lehetséges anyagi forrást igénybe vett és minden fórumon próbált segítséget kérni családjá helyzetének javításához. Már 2006-ban, a megyeszékhelyre költözése után beadta önkormányzati bérlet iránti igényét, azonban a várólistán jelenleg is középtájon található. A rászorultság megítélésére használt pontrendszer alapján sok olyan család él a megyeszékhelyen, akiknek körülményei az övéinél is rosszabbak és nála nagyobb krízisben vannak.

Az idegi megterhelés, a folyamatos stressz néhány hónap alatt kikezdte az asszony egészségét. Idén tavasszal elkeseredettsége és kilátástalanság érzése odáig sodorta, hogy megfordult fejében az öngyilkosság gondolata is. Ekkor bekerült a megyei kórházba, ahol egy hónapot töltött. Egészségkárosodása visszafordíthatatlannak bizonyult, ezért orvosi javaslatra elindította a rokkantnyugdíjazására irányuló eljárást. Munkaképesség-csökkenésének mértéke a hivatalos iratok szerint 55%.

Idén ősszel Évák helyzete kritikussá vált, Éva barátnője jelezte, hogy néhány héten belül ki kell költözniük. A helyzet önhibájukon kívül alakult így. Az asszony kétségbeesésében a nyilvánossághoz fordult, remélve, hogy értesülve családja nehéz sorsáról, egy jószívű mecénás segítő kezet nyújt nekik. Kezdetben úgy tűnt, terve kudarcot vall, végül azonban mégis jelentkezett Áron egyik régi barátja, és nagyobb összegű kölcsönt bocsátott a rendelkezésükre. A pénz elegendő volt ahhoz, hogy kivégyenek belőle egy albérletet, melyet három hónapra előre kifizettek. Évát a váratlan segítség új erővel töltötte el, megint bízik a jövőben és reméli, hogy gyermeke számára képes lesz sokkal többet, jobbat nyújtani, mint eddig.

Tisztában van azzal, hogy helyzetük nem oldódott meg véglegesen a hirtelen jött segítséggel, hiszen továbbra is a családi pótlék és a rokkantnyugdíj jelenti a család bevételeit. Ezért törekszik arra,

hogy részmunkaidős állást találjon, illetve a szociális ellátórendszer által számukra kínált minden támogatási formát igénybe vegyen. Férje ugyan csak alkalmilag tud munkát vállalni, de tőle telhetően ő is mindent megtesz, hogy ezt az alérletet megtarthassák.

A világválság a mai napig érezteti hatását a munkaerőpiacon. A részmunkaidős álláslehetőségek száma csökkent, a védett munkahelyek állami támogatása a nehéz gazdasági helyzet miatt megcsappant. Mindez tovább nehezíti Éva és sorstársai helyzetét.

A gazdasági világválság által sújtott egyének, családok számára a családsegítő szolgálatok jelenthetnek támaszt, iránymutatást. A családgondozók segíthetik őket a szociális ellátórendszerben való eligazodásban, abban, hogy hozzájussanak a nekik létrehozott támogatásokhoz, ellátásokhoz. Sokan szégyellnek segítséget kérni, mert megalázónak tartják.

Az esetben szereplő asszony megtanulta értékelni a család összetartó erejét, és a saját bőrén tapasztalta meg, hogy mennyire sebezhető az ember a mai bizonytalan világban. A hosszú út során mindvégig fia szeretete és ragaszkodása adott erőt számára a folytatáshoz, ahhoz, hogy a legnehezebb pillanatokban is képes legyen felállni, még egy lépést tenni. Saját véleménye szerint eddigi élete a szélsőségek közötti hullámvásról szólt: vagy megvolt mindene vagy semmije. Szeretné, ha a jövőben kiegyensúlyozottabban élhetne, megtalálva a harmóniát jelentő arany középutat.

Tamás Andrea
Családgondozó

„Az emberek jóindulata, segítőkészsége újabb erőt adott ahhoz, hogy tervezhessem a jövőmet!”

MARI

Az alábbi történet Mariról szól, aki a negyvenes éveiben jár. Egyedül neveli két kiskorú gyermekét. Végso elkeseredésében kért segítséget, mert egyedül már nem tudta kezelni a rázúduló problémákat. 2010 elejétől táppénzen van, rosszindulatú daganatot diagnosztizáltak nála. A táppénz miatt jövedelme erősen megcsappant. Évekkel ezelőtt hitelt vett fel lakása felújítására. A gazdasági válság következtében majd kétszeresére emelkedett banki törlesztő részlete. A bevétel és kiadás egyensúlya megbomlott, a család helyzete kritikussá vált. Mérlegelnie kellett, mit fizessen: banki törlesztést, vagy a közüzemi díjakat. A rezsivel maradt el, felszólításokat kapott az áramtartozás miatt. Mari átgondolta helyzetét, majd segítséget kért a Családsegítő Szolgálat adósságkezelőitől. Így került a családgondozók látóterébe. A megpróbáltatások ellenére higgadt, erős nő benyomását keltette.

Mari esete nem egyedi. Az elmúlt években, 2008 óta ugrásszerűen megnőtt azok

száma, akik már nem tudták fizetni a drasztikusan megemelkedett lakáshitelüket. A bankok hitelkonstrukciói, a kedvező feltételek, a 0%-os, önrészt nem igénylő vásárlói hitelek gyanútlaná, meggondolatlaná tették az embereket. Karácsonyi ajándékként hitelre vásárolt háztartási gépek, szórakoztató elektronikai készülékek, telefonok kerültek a feldíszített karácsonyfák alá. A felvett devizaalapú hitelek havi törlesztő részlete reálisnak, biztonságosnak látszott. 2008-ban az USA-ból elindult lavina mindent megváltoztatott, Magyarországra is begyűrűzött a gazdasági válság. Amíg nem kezdtek el meredeken fölfelé kúszni a hitelkamatok, nem is

érezkelték az emberek, mekkora a baj. Addig a fillérre pontosan beosztott havi fizetnivalók teljesíthetők voltak. Hónapról hónapra magasabb összeget kellett fizetni, sokuknak kétszeresére nőtt a törlesztő részlete.

Így kezdődtek az árverezések...

Mari időben érzett rá arra, hogy segítséget kell kérnie. Azt mondta, nem akar úgy járni, mint édesanyja, aki elvesztette lakását, és nyugdíjas korára albérletbe kényszerült.

Mari saját, kétszobás lakásban lakik egy panelház kilencedik emeletén. Két kiskorú kislányát egyedül neveli. Betegsége óta első házasságából született két felnőtt gyermeke is segíti, akik már önálló életet élnek, de anyagilag és jelenlétükkel is támogatják a családot. A lakás egyszerűen berendezett, de a szükséges bútorok megtalálhatók benne. A felvett hitel után havi 28000 Ft-ot fizetett a banknak. A válság ezt az összeget 60000 Ft-ra tornázta fel. Hát ez a lakás került veszélybe.

Mari egy ötgyermekes családból való, ő volt a harmadik. A nagyobbak édesanyja első házasságából születtek. Ő és öccse édestestvérek. Úgy emlékszik, mindennaposak voltak szülei között a veszekedések. Több helyen járt általános iskolába. A tanulás nagyon nehezen ment, az otthoni légkör is szerepet játszott ebben. Tizenhárom éves volt, mikor szülei elváltak. Édesanyja új társat talált. A nevelőapa csúnyán bánt a gyerekekkel. Mari ezt nehezen viselte, és tizennégy évesen elszökött otthonról az édesapjához. Nagyon szeretett vele lenni. A nyolcadik osztályt tizenhat évesen fejezte be, mert bukott. Iskola után rögtön férjhez ment, mert terhes volt. A férje huszonkét éves volt akkor. Marit a haverja barátnőjén keresztül ismerte meg, közös társaságba jártak a lányokkal. Az esküvő, és kislánya születése után is az édesapánál laktak. Férje hentesként dolgozott a Vágóhídon. Mari az általános iskola után nem tanult szakmát, a gyermekeivel volt otthon. Fia is megszületett már, amikor 1989-ben megkapták ezt a tanácsi lakást. Önálló életet élhettek, volt két szép gyermekük. Mari is munkát keresett, a Videotonban helyezkedett el 1991-ben. Nem volt szakmája, így betanított munkásként forrasztott, rádiót, Tv-t szereltek ösz-

sze, később CNC marósként dolgozott. Otthon sokasodtak a gondok, problémák, férje ivott, agresszív lett, sokat veszekedtek. Tizenöt éve dolgozott a Vágóhídon, mikor elvesztette munkahelyét. Munkanélküli segílyt kapott. Adósságokat halmozott fel, melyeket Marinak kellett kifizetni. Egyre többet ivott, a gyerekeket is verte. Hivatalos útra terelődött a dolog, a Gyámhivatal is közbelépett. Mari 1993-ben elvált férjétől, aki teljesen lezüllött. A Videotonban is megszűnt a munka 1994-ben, de rögtön átmehetett az IBM-hez, ahol operátorként tovább dolgozhatott. Egyedül nevelte a gyerekeket, segítségre nem számíthatott. Nagyon be kellett osztania az idejét, hogy helyt állhasson. Ezen a munkahelyen ismerkedett meg három évvel idősebb kollégájával, akivel összeköltöztek, és egy év múlva megszületett Nóri. Másfél éves volt a kislány, amikor édesapja elhagyta őket. Mari kénytelen volt a kislányt bölcsődébe vinni, ő pedig újra az IBM-ben dolgozott. 1999-ben sikerült megvennie a lakást, ami egyedül az ő nevéen van. Nagyon jó érzéssel töltötte el az a tudat, hogy egyedül is boldogul. Öccsével megmaradt a jó testvéri kapcsolat, a három féltestvérével nem találkozott. Édesanyjára eddig sem, ezután sem számíthatott, a saját életét élte, nagyon ritkán látogatta meg őket. 2000-ben Mari új társat talált, szintén a munkahelyén. A fiatalember nyolc évvel volt fiatalabb nála. Munkásszállón lakott, de gyakran időzött a lakásban. A gyerekekkel jó kapcsolatot alakított ki. Mari közben munkahelyet váltott, 2003 júniusában a Denso-ban helyezkedett el. Hét évi szoros kapcsolat után, 2007-ben megszületett Viki. Mari ekkor 41 éves volt, párja 33. A kislány édesapja már a családdal lakott, mert megszűnt a munkásszálló. Az együttélésben nehézséget okozott a nagy különbség. Amíg vendégként járt a házhoz, élhette a saját életét, szórakozott a haverokkal, addig jól működött a kapcsolat. Vikit bölcsődébe hordták, Mari dolgozott a Denso-ban. Jól keresett, de annyira nem, hogy egyedül neki vághatott volna a lakás felújításának. Szabad felhasználású bankhitelt vett fel apránként, többször, összesen 6 millió Ft értékben. Padlót cserélt, festetett, bútort vett...

Mióta megkapták a lakást, nem volt rendes felújítás, pedig igen romos állapotban vették át. Párja is segítette a felújításban, a gyerekek ellátásában. Ő vitte Vikit bölcsődébe, nagyon szoros kapcsolat alakult ki apa és lánya között. A nagyszülők is elfogadták a kicsit. Mari párja a bölcsődében szoros kapcsolatba került Viki gondozónőjével, aki miatt elköltözött a lakásból. A kislány ekkor másfél éves volt. Az apa nem szakadt el a családtól, anyagilag támogatta a kislányt, normális a kapcsolatot ápolt Marival. Ha beteg volt a gyermek, a nagyszülők vállalták a felügyeletét. Mari sokat dolgozott, plusz műszakot is vállalt, hogy gond nélkül fizethesse számlát. Sajnos, hamar kiderült, hogy a több munka sem segít. A nagygyerekei már nem laktak otthon. A két kisebb gyermek apukái fizettek gyermektartást, ez is segített a talpon maradásban. És bekövetkezett, amire nem lehet számítani – a betegség. Pár hónappal az után, hogy egyedül maradt, egyre több egészségügyi problémával küszködött. Állandósult a hasmenés, majd észrevette, hogy véres a széklete. Húzta az időt, de mégis elment orvoshoz. Vizsgálatokra küldték, de több hónapos várakozási időt ajánlottak neki a kartonozóban. A háziorvosa nem hagyta annyiban a dolgot, sikerült közeli időpontot szerezni a fontos vizsgálatokhoz. 2010. 01. 20.-tól táppénzen van. Februárban ultrahangon volt, és béltükrözést végeztek az orvosok. Sajnos, rosszindulatú daganatra gyanakodtak, március 8.-án megműtötték, és beigazolódott az orvosok feltételezése. Marinak komolyan el kellett gondolkodnia a jövőn. Mi lesz a családjával, a kiskorú gyerekeivel? Viki édesapja megnyugtatta, ha baj történne, ő és szülei magukhoz veszik a kislányt, gondoskodnak róla. Két felnőtt gyereke édesanyjuk mellé állt, mindenben segítik. Mari kemoterápiás kezeléseket kap, ilyenkor bent kell maradnia a kórházban. Utána napokig nem érhetnek hozzá, mindent fertőtleníteni kell utána. Viki ilyenkor a nagyszüleinél van. Mi mehet végbe Mari lelkében a betegsége miatt? Kívülről szinte semmi sem látszik. Rezzenéstelen arccal tud beszélni az állapotáról. Optimista, ő fel fogja nevelni a gyerekeit. Tervezi a jövőt, ezért kereste meg az adósságkezelési tanácsadást.

Mint kiderült, a rezsivel elmaradt, miután táppénzre került. A táppénz jóval kevesebb a fizetésénél. „Szerencsére” mindkét apuka fizet gyerektartást, így kb. 140.000Ft bevétel van havonta, de a kiadás több mint 120.000 Ft. A család megélhetésére, gyógyszerekre szinte nem marad pénz. A két felnőtt, Mari nagylánya és fia segítenek a számlák befizetésében, élelmet is vesznek.

Mari a Családsegítő Szolgálatnál segítőkészséget és empátiát tapasztalt. Az adósságkezelő munkatárs ismertette vele, milyen kritériumoknak kell megfelelni ahhoz, hogy bekerülhessen az általuk végzett programba. Az Önkormányzat azzal támogatja a nehéz anyagi helyzetbe került családokat, hogy a közüzemek felé felgyűlt tartozás nagy százalékát befizeti a szolgáltatónak, a bajba jutottak a fennmaradó részt kell törleszteniél éves program keretében. Minden hónapban be kell fizetni az összes közüzemi csekket, és a megállapított törlesztő részletet is. A segítő tanácsokat ad, hogyan lehet takarékos háztartást vezetni.

Mari bekerült a programba, így elhárult annak veszélye, hogy kikapcsolják az áramot a lakásban. A segítséggel beadott HÉRA (E.ON) pályázaton nyert, ami azt jelenti, hogy a megjelölt összeget nem kell kifizetnie, mert jóváírják a számláján. Másik pályázaton is támogatáshoz jutott. A Fehérvár Travel negyedévente kiírt pályázatán készpénzt nyert, így nem lesz gond a gyerekek szeptemberi beiskolázása. A tanszeren kívül jutott pénz ruhaneműk vásárlására is.

Újságcikk nyomán, melyben az újságíró bemutatta Mari küzdelmét a betegséggel, a család nehéz anyagi helyzetét, jelentkezett egy anonimitást kérő személy, aki pénzt ajánlott fel, abból rendezhesse hátralékait, és megvásárolhassa azokat a homeopátiás szereket, melyek erősítik legyengült immunrendszerét. Mari boldogan fogadta a jó híreket. Úgy érezte, az emberek jóindulata, segítőkészsége újabb erőt adott ahhoz, hogy végig tudja csinálni a kemo-terápiát, hogy tervezhesse a jövőjét, mert bízik a gyógyulásában!

Hamarosan túl jut a krízisen, hiszi, hogy meggyógyul. Másként látja a világot, mint a betegsége előtt. Tervezi, hogy sokkal tudatosabban fog élni, hogy biztonságban érezze magát és családját.

Mari esete rávilágít arra, hogy az emberek más – és más módon igyekeznek az őket nyomasztó problémákat kezelni. Néha-nyan úgy gondolják, adósságukat újabb hitel felvételével törlesztik, folyamatosan tömködi a lyukakat, de életmódjukon nem változtatnak. Mások szorítanak a nadrágszíjon, megfognak minden forintot, hogy csökkenjen adósságuk. Az idő dönti el, melyik módszer hatásos. Túlélési technikákat, módszereket kísérleteztek ki az emberek, melyeket az interneten osztottak meg egymással. A válás segített abban, hogy az emberek megfontoltan hozzanak meg komoly döntéseket. Magyarország polgárai megfizették a tanulópénzt, bizakodva várhatják a holnapot.

Butné Fehér Julianna
Családgondozó

„Azt hitték most már talán könnyebb lesz, de jól még mindig nem laktak.”

A bürokrácia útvesztőjében avagy a méltányosság gyakorlatlanságának következményei

Évekkel ezelőtt még biztos anyagi helyzetben érezhette magát a család, habár tartalékolni nem tudtak, de megélni igen. Aztán az élet olyan váratlan helyzetek elé állította őket, amik szépen lassan a mindennapjaikat sodorták veszélybe. Biztos jövedelmeiket elvesztették, kezesként letiltás sújtotta őket, természetes támaszaik elhaláloztak, egészségi állapotuk megromlott.

Az egyik szolgáltató keresztbe számlázás miatt több évre visszamenőlegesen követeléssel él, az önkormányzat felmondta bérleti jogviszonyukat. Nincs jövedelem, veszélyben a lakhatás, s mindközben folyamatosan éheznek. Állandóan falakba ütköznek, nem látják az alagút végét.

Most már talán könnyebb, de jól még nem laktunk. Azt hittük túl vagyunk a nehezén, de sajnos az élet nem bennünket igazolt. Nehezebb helyzetbe kerültünk, mint hittük volna.

Már gyermekként is megtapasztaltam, hogy nemcsak gazdag emberek élnek a Földön. Sajnos nem volt módom tanulni, így kétkézi munkásként tudtam elhelyezkedni. Nem panaszkodom, dolgoztam, volt biztos megélhetésem. Aztán férjhez mentem. Jöttek a gyerekek. Fiam most húszéves, lányom tizenhat. Még tanulnak. Szeretném, ha ők vinnék valamire, s könnyebb lenne a megélhetésük, mint nekem és férjemnek. Életünk most nagyon ingoványos talajon áll, ezért csak remélni tudom, hogy nekik talán sikerül, ami nekünk nem.

Igazán nehéz helyzetbe körülbelül 10 éve kezdtünk kerülni. Elvesztettem szüleimet féléven belül. Testvérem hitelekkel kezdett felvenni, amihez mi – még akkor munkával ellátva – kezesnek, adóstársnak szegődtünk mellé, hogy segítsük őt. De sajnos minden ránk szakadt. Nem fizetett semmit, így rajtunk került behajtásra a sok tartozás. Ez nagyon megviselte családi költségvetésünket, de bízunk benne, hogy alkalomadtán testvérem visszaadja az általunk kifizetett összeget. Nem így történt. Sőt! Amikor kértem, hogy legalább egy részét megkapjuk, ellenségessé vált, hátat fordított nekünk. Soha nem gondoltam volna, hogy tud így is viselkedni. Tudom neki sem könnyű, hiszen egyedül neveli gyermekét, de nekem is gondolni kell gyermekeimre.

Időközben egészségem megromlott. Tüdőembóliát kaptam, amivel leszázalékoltak. Vérhígító készítményeket kellett szednem, s légzésfunkcióm is meggyengült. Lelkileg nehezen viseltem ezeket a megpróbáltatásokat, gyógyszeres kezelésre szorultam, depressziós lettem, szívem is elkezdett rakoncátlankodni. Lett rokkantnyugdíjam, ami nem volt sok, de mégis csak valami. Két évvel ez előtt a felülvizsgálaton úgy döntöttek – mi alapján, a mai napig nem értem -, hogy meggyógyultam. Egészségkárosodásomat 30 %-ra visszaminősítették, ezzel semmilyen ellátásra nem vagyok jogosult. Próbáltam munkát vállalni, de hát ki vesz fel egy nehéz légzéssel küzdő, most már a sok éhezéstől alig 45 kg-os nőt. Férjem is a gazdasági válság következtében a leépítések áldozatává vált.

Munka- és jövedelemnélküliek lettünk mind a ketten. A számlák pedig csak jöttek-jöttek. Egy ideig még tudtuk fizetni a munkanél-

küli ellátásból és a családi pótlékból, de aztán szépen lassan összeomlott minden.

Sokszor nem ettünk, és sajnos a gyermekeink sem. Ez fájt a legjobban. Amikor azt kellett mondani két fejlődésben lévő kamasz gyermekemnek, hogy nincs. Egyszerűen nincs mit ennünk. Borzalmasan nehezen éltek meg ezt a helyzetet. Nem szoktam sírni, az élet már megedzett, de ezt nem tudom könnyek nélkül viselni.

Úgy éreztem ez már sok, segítségre van szükségünk. Ekkor táltam rá a családsegítő szolgálatra. Itt sikerült élelmiszercsomaghoz jutnunk, igaz csak háromszor, de nagyon örültünk neki. Nem volt nagy, de sikerült belőle legalább egy-két hétig ellátnom a családot. Igaz jól nem laktunk. (Meg sem tudom mondani, mikor volt már, amikor igen.)

Rezsi hátralékunk csak nőtt és nőtt. Eleinte még sikerült sakkoznom vele, próbáltam mindig a legfontosabbat befizetni. Egy idő után azonban már nem ment, egyszerűen nem volt miből. A családgondozó különböző alapítványoknál pályázni próbált, de egyiknél sem sikerült segítséghez jutnunk.

Tavaly évvégén újabb nehézség sújtott bennünket. Kiderült, hogy négy évvel ezelőtt bérletünk kiutalásánál a szolgáltató nem jó fűtés - hőegység mérőszámot írt a papírokra. A szomszédom órája alapján számlázták nekünk a fűtést. Mi ezt fizettük is – amíg bírtuk – jóhiszeműen. Karácsonyi ajándékként kaptunk egy számlát, visszamenőlegesen egy összegben kellett volna kifizetünk 133.000,-Ft-ot. Miből? Azt sem értettem igazán, hogyha ez nem a mi hibánkból következett be, akkor miért kell egy összegben, s egyáltalán miért az egészet? Kértünk részletfizetést. Először azt mondták, hogy hosszú lejáratra kapjuk meg a részletfizetést, s nem kell előleget befizetni. Ugyanis a részletfizetés ennél a szolgáltatónál úgy működik, hogy a tartozás 30 %-át egyben be kell fizetni, s akkor lehet a többi részletre. Talán nem nehéz kitalálni: be kellett fizetni a 30 %-ot, s az ígért több éves hosszú lejárat 10 hónapra zsugorodott.

Az egyezkedés alatt bónuszként felmondták a bérlet bérleti jogviszonyát a magas tartozásra hivatkozva, aminek 70 %-át ez

a tartozás tette ki. Hiába a levélváltás, hiába a könyörgés. Kértük a bérleti jogviszonyunk meghosszabbítását. Választ sem kaptunk.

Aztán jött egy kis fénysugár. Férjem munkát kapott. Apránként elkezdtuk rezi tartozásaink törlesztését. Úgy éreztem nyertünk egy kis időt, talán sikerül talpra állnunk. Még mindig élelemre kötöttük a legkevesebbet, így jól még mindig nem laktunk.

A családsegítő szolgálatnál működő adósságkezelési tanácsadás segítségével sikerülhetne rendeznünk egy év alatt tartozásainkat. Nagyon megörültünk ennek a lehetőségnek, s kezdtünk újra bízni a jövőben.

Korai volt.

Újabb levél a hivatalból. 15 napon belül el kell hagynunk a lakást, a bérleti jogviszonyt nem hosszabbítják meg. Pedig én jeleztem, hogy anyagilag olyan helyzetbe kerültünk, amivel már sikerülhet rendbe hoznunk életünket, lefaragni, sőt kitisztázni hátralékainkat. Áramdíjunk hátralékát egy alapítványon keresztül közben már sikerült is rendeznünk.

De hiába. Nem kaptunk rá időt. Méltányossági kérelmet adtam be, választ még nem kaptam.

Mit mondjak a gyerekeimnek? Megérte, hogy ennyit éheztek? Milyen jövőt merjek nekik ígérni?

Nem tudom hol hibáztunk. Soha életemben senkitől nem vettem el semmit. Amíg tudtam adtam. Testvéremnek is próbáltam segíteni. Csúnyán cserbenhagyott. Sokáig nem kértem, bíztam benne helyre áll minden. Nem így történt.

Lakásfenntartási támogatás, időnként átmeneti segély enyhítette anyagi kiadásainkat. Úgy érzem összedőlt minden. Elveszítjük lakhatásunkat.

Hogyan fognak így a gyermekeim tanulni? Mi lesz velünk? Hol fogunk lakni? Mit adok a gyerekeimnek enni? Hogy tudom törleszteni hátralékainkat?

Ha legalább egy évre még kiutalnák a lakást, ha a fűtés rossz számlázása miatt keletkezett hátralékot hosszabb lejáratra engedélyezték volna, ha engednék, hogy adósságkezelési tanácsadás

keretein belül kifizessük hátralékainkat.... Sorolhatnám tovább. Miért nem adatnak meg nekünk ezek a lehetőségek?

Mennyivel lesz olcsóbb, ha utcára kerülünk, s nem tudjuk fizetni a hátralékainkat? Ha férjem emiatt elveszíti munkáját? Ha nagyobbik gyermekem velünk együtt hajléktalan lesz, kisebbik pedig állami gondozásba kerül? Ez így olcsóbb az államnak? Olcsóbb a szolgáltatóknak? Ki jár így jól?

Családgondozóként 2009 szeptemberében kerültem kapcsolatba a családdal. Az édesanya kétségbeesve keresett fel bennünket. Teljesen reménytelennek látta helyzetüket. Jövedelmüket elvesztették, családi pótlékból és álláskeresői támogatásból próbálták magukat fenntartani. Sajnos testvére kölcsöne miatt letiltás is sújtotta őket. Rezszi költségükben hátralékuk egyre jobban nőtt.

Tájékoztattam a családot a lehetséges igénybe vehető támogatásokról: lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély. Egy alapítvány akkor írt ki pályázatot áramdíj hátralék kifizetésére. Ebbe is bevituk a családot. Egy másik alapítvány nehéz helyzetben lévő – gyermeket nevelő – családok részére írt ki pályázatot. Ide is beadtuk a szükséges dokumentumokat. Sajnos egyik pályázaton sem nyertünk. Három alkalommal sikerült – szintén civilszervezet segítségével – élelmiszer csomaghoz juttatni a családot. Mind a négyen nagyon alultápláltak, a csomagok szerények voltak, időlegesen oldották meg az élelmezési problémát.

A rezszi hátralék tekintetében ekkor még nem tudtunk részletfizetést kérelmezni a szolgáltatóknál, mert nem lett volna miből fizetni. Ezen ok miatt nem lehetett a családot bevonni az adósságkezelési szolgáltatásba sem. Sajnos a lakás bérleti szerződését az önkormányzat 2010 márciusában felmondta.

2009 év végén újabb csapás érte a családot. A szolgáltató – rossz számlázás miatt – kiküldött nekik egy 133.000,-Ft-ról szóló csekket, hogy 8 napon belül fizessék be. Felvettem a kapcsolatot a szolgáltató jogtanácsosával, kértem, hogy találjunk valami megoldást, ami a család számára is vállalható, hiszen ők nem tehetnek arról, hogy a szolgáltató téves óraállás alapján számlázott nekik 4 éven keresztül. Kaptam egy ígéretet, hogy hosszú, akár 4 éves lejáratú

részletfizetést is engedélyeznek, ami talán nem terheli meg annyira a családot. Nem így lett. Be kellett fizetni a tartozás 30 %-át, s 10 hónapi törlesztést engedélyezett a szolgáltató. Az egyezkedést követően két hét elteltével azonnal felmondták a bérleti szerződést. Teljesen értetlenül álltunk az események előtt. Bevallom nem tudtam mit mondani a családnak.

Közben az apuka el tudott helyezkedni. Ez kimondhatatlan örömmel töltött el mindannyiunkat. Befizették a 30 %-ot és elkezdtek a részletfizetést. Bevonhatók lett adósságkezelési tanácsadásra, apránként elkezdtek fogyni a hátralékok. Sikerült egy pályázattal megnyernünk az áramdíj hátralékot is. Úgy tűnt rendeződni tudnak a dolgok. Újra pozitívan néztünk a jövőbe. Aztán jött egy újabb csapás. Az önkormányzat nem hosszabbította meg a lakás bérleti szerződést. Jött a felszólítás 15 napon belül kiürítve adják át a lakást. Méltányossági kérelmet adtunk be, melyhez támogatói levelet is írtam. Válasz még nincs. Csak egy év kellene, hogy talpra álljon ez a család! Albérletet nem tudnak fizetni, hiszen a hátralékok elveszik nagy részét a bevételüknek.

Nagyon sok falba ütköztem a családgondozás során. Nehezen sikerült a szolgáltatóknál részletfizetéseket kieszközölnünk. Volt eset amikor az előre megbeszélt álláspontján változtatott a szolgáltató, sajnos nem a család javára. Támogatói levelemnek semmi foganatja nem volt, figyelembe sem vették sajnos. Utolsó szalmaszál a család számára, hogy a lakásban maradhassanak. Ha csak egy év határozott időre kiutalná részükre az önkormányzat, talpra tudnának állni. Egyensúlyba kerülhetnének, a gyerekek jövője megalapozódna, folytathatnák tanulmányaikat, s talán megszűnne a folyamatos éhezés is.

Jelenleg nem tudok mit mondani a családnak. Nincsenek meg a lehetőségeink. Bennünket nem hallgat meg a lakáskiutalásokban illetékes bizottság, pedig sok családdal vagyunk kapcsolatban, betekintést engednek mindennapjaikba, tudnánk javaslatot tenni arra, hogy ki az igazán rászorult.

Szomorúsággal tölt el, hogy a XXI. században ennyire éhező családdal találkozom, akik becsülettel küzdenek azért, hogy ne le-

gyenek adósai senkinek. Segítséget a lehetséges élelmiszer csomagokon, a beadványok, kérelmek megírásán kívül segítő beszélgetésekkel tudok csak nyújtani.

Azt hitték most már talán könnyebb lesz, de jól még mindig nem laktak.

Dr. Kardosné Csalai Emőke
Családgondozó

„Szeretnék kiutat találni egy olyan hiba miatt, amit nem mi követtünk el.”

Levél a közelből

A legtöbb ember megpróbálja a maga eszközeivel megoldani problémáit. A szegénységet nem szeretetjük mutatni. Van azonban olyan határ, amit ha átlépnek a gondok, tollat ragadunk. Egy-egy rövid, gyakran tömondatokban, döcögve írt segítségkérő levél tragédiák, sorsok és mindennapos, hősies küzdelmek sorát tárja fel. Alább egy, a Székesfehérvári Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda (SZITI) honlapjára küldött levelet közlünk, amelyben a szereplők névtelenségét őrző kitalált monogramok mögött létező, igazi emberek vannak – innen, a szomszédból.

Tisztelt cím!

Óriási nagy problémával fordulok önökhöz. A. B. vagyok, idén töltöm a 28-at, Székesfehérváron élek édesapámmal, és 3 iskolás korú testvéremmel. Öcsém 15 éves, halmozottan sérült, (angelman szindrómás, epilepsziás, járni, beszélni nem tud) kiemelt családi pótlékot kap apu, de én vagyok vele itthon, ápolási díjat kapok, mindössze 35 ezer Ft-ot/ hó. Eddig 3 családi pótlékot kaptunk, de C. húgom betöltötte a 20. életévét, így szeptember hónaptól már nem jár neki, hiába tanul még nappali intézményben (a Tiszk Szakközépiskolába jár).

A problémám a nő miatt van, aki megszült minket. (sajnálom, de nem nevezem anyámnak, elnézésüket kérem emiatt).

2006 januárjában egyik napról a másikra itt hagyta édesapámat és a testvéreimet. Az akkor 5 éves D-t és az akkor 11 éves E-t. Akkor még dolgoztam, de öcsi állapota miatt arra kényszerültem, hogy feladjam a munkámat, itthon maradtam vele, amíg édes-

apám dolgozott, teszi azt most is 3 állással. (intézetbe nem adnám, még most sem). Elég jól élnénk talán, ha nem lenne plusz kiadásunk. Emiatt fordulok önökhöz, tanácsot kérve, hogy mihez kezdjek? Hova forduljak?

MERT

Amikor „anyu” elment tőlünk, el kezdtem én intézni apu hivatalos ügyeit. Bankszámlát csináltam neki, mert közös számlájuk volt anyuval. Akkor derültek ki, hogy amit nem lehet kikötni egy lakásban, azt mindent ráterhelték a lakásra. VÍZ(140ezer), GÁZ(65ezer), FŰTÉS(240ezer), KÖZÖS KÖLTSÉG(70ezer). „szerencsére ezeket az adóságokat idővel kiegyenlítettük apuval, párom és idősebbik húgom, F. (23 éves) segítségével.

Sajnos anyu a lakás tulajdonának a fele. Szerintem ez az egyetlen olyan dolog van már csak neki, amit elvihet bárki (bank, végrehajtó).

A közüzemű tartozások rendezése után a baj idén kezdődött, akkor, amikor január első pár napjában megkerestek minket a végrehajtók. Sajnos sorra jöttek végrehajtani. Minden tartozás anyu nevében van/volt és talán lesz is, de mivel még apu és anyu férj és feleség, egyetemleges adós mindkettőjük. (legalábbis mindig ezt mondták) Kiút nem volt, fizetni kellett. Ha anyu nem, hát apu. :(

Anyu hiteleket vett fel évekkkel ezelőtt, amit elfelejtett fizetni. Tudom, hogy apu hibája is talán, mert nem figyelte a ténylegesen kifizetett azaz befizetett csekket, de nálunk minden pénz anyu kezén keresztül „jutott” vagy nem jutott el bárhova is.

Két végrehajtóval egyezkedtem eddig. Jelen esetben havi 40ezret fizetünk G. H. végrehajtónak, hogy ne árverezze el a lakást, amiben lakunk. (Egy korábban felvett 350 ezer Ft összegű hitel miatt, amiből mára lett 1.8 millió). Továbbá egy 17 évvel ezelőtt felvett 40 ezer forintos kölcsön miatt havi 20 ezret fizetünk az XYZ Factoring Rt.-nek, mert 17 év alatt lett 350 ezer Ft tartozás, ami sajnos nem évült el.

A tegnapi napon jött egy harmadik végrehajtó, I. J., szó szerint házhoz jött. Én beszéltem vele is, sajnos. (Édesapám a nap minden órájában dolgozik, szinte sosincs itthon. Ügyeit azóta, hogy anyu

elment én intézem, ahogy tudom.) Jelen esetben fennáll anyunak egy 946 ezer Ft-os tartozása, mert ha jól emlékszem, 2004-ben hitelre vett egy K. gépkocsit. A bank állítólag visszavette anyutól, mert nem fizette a törlesztéseket, de nem tudták olyan áron értékesíteni hogy fedezze a hitel összegét és a költségeket. Így maradt 300 ezer Ft., amire természetesen kamatok és mindenféle járulékok jöttek. Így lett 946 ezer Ft. a tartozás.

Sajnos közölték velem tegnap, hogy ha nem tudjuk mi kifizetni ezt az összeget, akkor elárverezik a lakás anyura eső részét, amit természetesen mi vásárolhatunk meg elsőként, de nem tudom hogy hogyan. Őszinte leszek. Nem tudom, hogy mihez kezdjek, ezért fordultam önkökhöz és más civil és önkormányzati szervezetekhez is.

Szeretném megtudni hogy vajon létezhet e az, hogy egy anya adósságai miatt kitehethetnek az otthonukból egy 15 éves halmozottan sérült fiút és egy 9 éves kislányt? Szeretnék kiutat találni egy olyan hiba miatt, amit nem mi követtünk el és talán édesapám hiába bízott a feleségében, akivel 25 évig együtt élt.

Próbáltuk korábban eladni a lakást, a Palotavárosban, a S. utcában élünk, egy 1+2 szobás lakásban. Talán érhet 8 milliót. Anyuval is próbáltunk egyezkedni, mert nem fizet sem gyerektartást, semmit sem apunak. De egy ügyvédismerősöm szerint magam alatt vágnám a fát azzal, ha anyutól hivatalos úton akarnék pénzt kicsikarni, mert ha nem fizet, ráterhelik a lakásra. Amire még lehet.

Életemben sosem vettem fel egy hitelt sem, megtette ezt a „drága jó anyám”, csak fizetni felejtett el. Tegnap 3 pasi szépen körbejárta a lakást, felírtak mindent, hogy milyen a lakás, mennyit érhet a fele. Két hónapon belül elárverezik, ...mert apu már nem tud egy 5. munkahelyet találni, mert nem vagyok hajlandó intézetbe rakni a kisöcsémet, ezért nem tudok dolgozni, anyu meg sorra halmozza az adósságokat.

Anyut 4. éve nem láttuk őt, hiába keressük, nem reagál semmi-re. Úgy érzem, hogy ebből már nincs kiút. De saját hibámon kívül hogy kerülhetnének utcára mi, a gyerekek? Akik amióta anyu elment innen, dolgoztunk látástól vakulásig édesapánkkal együtt, hogy ne

kerüljünk utcára. Azt mondja meg nekem valaki, hogy hogy magyarázzam el egy 9 éves kislánynak, hogy el kell mennünk innen, talán ez az egyetlen kiút, de eladni egy terhelt lakást? Hogyan? Kinek? Nem tudom mit tegyek.

Ha zavarosnak tűntek a mondataim, elnézésüket kérem, elég borzasztónak érzem most ezt a helyzetet, és főleg amiatt, mert ezeket az adósságokat anyu halmozta fel, nem mi.

Várom mielőbbi válaszukat. Sürgős tanácsra lenne szükségem.

Tisztelettel:

Név és Cím

Mások keresztjét hordani

Nem vagyunk varázslók

A pénzügyinek indult, majd világméretűvé duzzadt gazdasági válság kitörése, 2008. óta háromszorosára nőtt a Székesfehérvári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ ügyfeleinek száma. A válság a családsegítő és gyermekjóléti alapszolgáltatási feladatokat ellátó intézményben dolgozó segítőket sem kíméli. Az itt dolgozó szociális munkások korábban nem látott esetekkel és tragédiákkal találkoznak, s ezek nem hagyják őket hidegen: a nagy hőfoknak gyakran kiégés az ára.

Egy szociális munkásnak alapvető eszköze a személyisége, a tudása, ismeretei és a kommunikáció, a szegénység azonban pont az a terület, ahol kevésbé lehet eredményes valaki önmagában azzal, hogy ismeretei vannak és jól kommunikál. A szegénységnél – túl azon, hogy a segítő megérti a másik problémáját és el tudja képzelni a helyzetét, – tárgyi eszközök és anyagiak is kellenek. Magyarán: adni is kell valamit. E források korlátozottak, illetve ha abban tudunk is segíteni, hogy milyen segélyeket és segítséget lehet igénybe venni, egy elárverezett lakás esetében például már tehetetlenül állunk, hiszen lakást nem tudunk adni – mondta Szokoli Erzsébet, a Székesfehérvári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ vezetője.

A szakma eredményessége és hatékonysága akkor lenne jó a válság következtében kialakult helyzetek kezelésében, ha az, aki anyagi segítségre szorul, nem érezné azt szégyennek. Az a segítőknak is sokat segíthetne, ha nem az utolsó utáni pillanatban keresnék meg az ügyfelek az intézményt – véli a szakember, aki bár szíve szerint mindenkit arra ösztönözné, hogy a legkisebb gond és probléma

esetén, amit a család már nem tud kezelni vagy megoldani, jöjjön a rászorult ember hozzájuk, kétségeinek is hangot ad.

Székesfehérváron kistérségi szervezet végzi a városi családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokat. Az ellátottak számát tekintve 2008-tól háromszorosára nőtt a kliensek száma, a dolgozói létszám viszont semmit nem változott. Az intézmény úgy tudott kisebb fejlesztést megvalósítani, hogy a munkaügyi központtól közfoglalkoztatás keretében alkalmaz fél, háromnegyed évre szociális szakembereket.

Az intézményben a megnövekedett érdeklődés miatt meghosszabbították a nyitva tartási időt, hogy ne csak az találja meg őket, aki már elveszítette a munkahelyét vagy proaktívként otthon van, hanem azok is, akik a munkaidő miatt csak későbbi napszakban tudnak jönni. A több kliens azt is jelenti, hogy sokkal kevesebb idő jut egy-egy probléma kezelésére, ami azért nagy baj, mert ahhoz, hogy az eredményes munkához elengedhetetlenül szükséges bizalom kiépüljön, a klienseknek látnia és éreznie kellene, hogy a segítőnek van rá ideje.

(Ki)égni kell annak, aki segíteni akar?

A hétköznapi élet problémái persze a szociális munkást sem kerülik el – az egyre túlterheltebb kollégák gyakran hazaviszik magukkal az eseteket, s ha a másokon segítő szakembereknek nincs lehetősége a hallott problémák, az egyre nehezedő és összetett élethelyzetek által keletkező dilemmákat, belső feszültségeket feldolgozni, könnyen kiéghet. Ez a kiégés (burnout) a szakirodalom szerint főleg az emberekkel hivatásszerűen segítő kapcsolatban dolgozók (betegápolók, orvosok, szociális szakemberek) körében alakulhat ki, de minden olyan hivatás esetén előfordulhat, ahol az emberekkel való közvetlen kommunikáció jelentős szerepet tölt be, pedagógusok, jogászok és ügyfélszolgálati munkatársak körében például. A szociális munkásokra nehezedő nyomást az is fokozza, hogy a szociális területen egyébként is sokan azt várják a segítőktől, a családgondozóktól, hogy gyakran évtizedes, rossz szoci-

alizációs mintákon áttörve gyorsan, ha lehet egyetlen terápiával orvosoljanak problémákat. Mi azonban nem vagyunk varázslók. Ahhoz, hogy változást ériük el, kell, hogy a kliens is változni, változtatni akarjon saját helyzetén – szögezi le Szokoli Erzsébet.

A kiégés ellen az alapszolgáltatási központ sokat tesz. Van egyrészt egy olyan, folyamatos szakmai tanácsadás, ahol a szakmai vezetőkkel minden komolyabb szakmai esetet meg lehet beszélni. Minden kedden van ezen kívül egy stáb (szakmai megbeszélés), ami szintén arra ad lehetőséget, hogy a kollégák egymással is megbeszéljék a gondokat. Ez a team munka lehetővé teszi, hogy a kollégák egymásnak segítsenek, s ne kelljen mindig mindenkinek ugyanazokat az utakat törni, új eszközöket találni. Az intézmény tavaly meg tudta tenni azt, hogy olyan szupervízort hívott, aki kéthetente négy-négy órában segített a kollégáknak. Nem véletlenül választották ezt a módszert, hiszen a szupervízió a ma ismert leghatékonyabb szakmai személyiségfejlesztő módszer a szociális, pedagógiai, profit és nonprofit területen. Célja a hivatásbeli személyiségkompetencia fejlesztése, nem felügyeletet, nem ellenőrzést jelent, hanem egy tanulási folyamat a személyes tapasztalat szakmai és/vagy személyes kontextusában. A szupervízió eszköztára az alkalmazott pszichológia és a pszichoterápia módszerei közül integrálódnak, tiszteletben tartva a kompetenciahatárokat és kereteket. A szupervízió segíthet feltárni az elakadásokat, csomópontokat, és azt, hogy miért találják meg némely szociális munkást ugyanazok az esetek.

Nyomor város szélén

A válság hatására mára Székesfehérvárt és környékét is érzékeljük azt a folyamatot, amelyik jó másfél évtizede még csak vidéken volt megfigyelhető – mutat rá Szokoli Erzsébet. A kistelepülések után már a város környéki külterületeken, a zártkertekben, a szőlőhegyeken a pusztán is megjelentek a korábban városi életet élő, s onnan a szegénység miatt kiszorult réteg. Ezeknek az embereknek a lakhatásra és a magas rezsire már nem jutott pénze, de sokaknak

annyi lélekjelenléte még volt, hogy ingatlanját, lakását eladva vegyen egy alacsonyabb komfortfokozatú, városkörnyéki, külterületi ingatlant. Sokan nem tudták, mire vállalkoznak. Azt gondolom egy olyan család, aki hozzászokott, hogy felkapcsolja a villanyt és meleg víz folyik a csapból, a meleg pedig a távfűtés miatt egyértelmű, nehezen birkózik meg a komfortnélküliséggel. Sok esetben éppen őket küldték el elsőnek a munkahelyről, mert a költözés után sokba került volna a bejárás.

Székesfehérváron kialakult egy területi rendszert, ahol a különböző városrészeknek felelősei vannak, mind a családsegítés, mind a gyermekjóléti szolgáltatás esetében. A cél az, hogy ezekbe a körzetekbe is legyenek ügyfelek számára nyitva álló helyiségek, hogy ne csak ebbe az egy, a város központjában, a Sütő-Tolnai utcában lévő egy-egy szem irodába kelljen bejönni mindenkinek.

A szegénység egyre több családot érint, a szegények egyre jobban látszanak. Ami nagy gondot okozhat és a szegénységet sokkal érezhetővé és láthatóvá teszi, az – és ebbe a válság is belejátszik –, hogy adott társadalmi csoportokból túl sokan kerültek egyszerre azonosan rossz helyzetbe. Addig, amíg valaki csak beteg lesz vagy elveszíti a munkáját, de körülötte a többiek jól vannak, a szülei, a rokonok és a barátok még segíthetnek neki. Ha viszont a többség is hasonló helyzetben van, és ugyanúgy sújtja őket is minden, akkor nincs már természetes támasz, akkor helyi közösségi, állami segítség kell.

Az iskolában kellene kezdeni

A szegénység felé „indulnak” el a családok akkor is, amikor az azonos réteghez tartozók közt alakulnak ki különbségek, és hogy nagyon le ne maradjanak, némelyeknek az anyagi javak, a birtoklás lesz a fontos, s elindulhat egy adósságspirál. Részben ez az oka annak is, hogy a magyarok ilyen mértékben vettek fel hitelt és adósodtak el. E téren sok minden múlik azon, hogy mit hoztunk otthonról, milyen mintákat követünk. Lehet, ha mondjuk az iskolákban 7-8 osztályban már a pénzügykezelést, a mindennapi élet tudato-

sabb tervezését tanítanák, akár saját élményen és tervezésen alapuló, játékos formában, sokkal kevesebb ember sodródna bele a szegénységbe – gondolják a szakemberek, akik szerint azonban ez már nem csak az ő feladatuk és lehetőségük.

– Egy tradicionálisan kialakult szakmai hierarchiában a szociális szakma ma még nehezen tudja magát elfogadtatni, de ez minden bizonnyal változni fog – véli Szokoli Erzsébet. Addig, amíg az embereknek nagyon fontos az egészségük és az oktatás, annak a lehetőségével, hogy hátrányos helyzetbe kerülnek, egzisztenciálisan vagy szociálisan lecsúsznak, kevesen foglalkoznak, arra nem gondolnak – pedig ma már bárki kerülhet ilyen helyzetbe.

Ha ki sem látszik az adósságból

Hitelt hitellel soha ne váltsunk ki!

Tervezzünk!

A válság rámutat, egyre több családnak lehet szüksége arra, hogy pénzügyi tervet készítsen. A piaci tapasztalatok szerint az emberek általában el is költik azt a pénzt, amit megkeresnek, s nem igazán gondolnak a jövőre. Ennek hagyományai vannak, hiszen a rendszerváltás előtt mindenkinek biztos állása és nyugdíja volt, ingyenes volt az oktatás és az egészségügyi ellátás, s felnőtt egy olyan generáció, amelyik ma is ebben a tudatban neveli gyermekeit – véli Zöld László, az AWD Magyarország független pénzügyi tanácsadó cég minősített pénzügyi tervezője..

A pénzügyi tervezés jelentős hagyományokkal rendelkezik az angolszász és a német területen, itthon azonban új dolog. E tevékenység alapvetően azt jelenti, hogy fel kell készülni azokra a jövőbeli kihívásokra pénzügyileg, amelyekkel az ember, a család vagy a vállalkozás később szembe találhatja magát. Ilyen lehet a munkanélkülivé válás, a gyermek továbbtanulása, a betegség és a nyugdíj, amiről a mai gazdasági és demográfiai helyzetben az állam vélhetően már nem fog tudni önmaga gondoskodni.

A tervező első lépésben az ügyfél pénzügyi helyzetét elemzi. Megvizsgálja, milyen bevételei, kiadásai vannak, mekkora vagyonnal rendelkezik, elegendő fedezetet nyújt-e betegbiztosítása, milyen bevételre számíthat munkaképessége elvesztése esetén, miként alakul a kifizetett bérleti díj, hol takaríthat meg a legtöbbet, hogyan fektetheti be biztonságosan, mégis jövedelmezően a pén-

zét, hol kaphatja a legmagasabb kamatokat, és azt, milyen arányban állnak pénzeszközei tárgyi eszközeihez képest? E folyamat alapvetően különbözik a pénzügyi tanácsadástól, hiszen nem pénzintézetek és biztosítók termékeivel háznak, nem azokat ajánlják.

A döntés az Ön kezében van

– A tervezés teljesen komplex, a likvid tőke felépítése mellett a közép- és a hosszú távú célokat is figyelembe vesszük - húzza alá Zöld László. Előfordulhat, hogy mindössze annyit mondunk az ügyfélnek: ebben a helyzetében legfeljebb egy bankszámlán kezdjen el gyűjtögetni, és ha ez sikerül, tudunk továbblépni. A tervezők teljesen átvilágítják a háztartást, minden élethelyzetet felvázolnak és feltárnak, majd az ehhez szükséges forrásokat is megmutatják az ügyfélnek, de rábízák azt a döntést, hogy jelen pillanatában mi a legfontosabb.

– Egy ilyen vizsgálat, ami alapesetben is legalább 6-8 órás, rámutat a gazdálkodási hiányosságokra, és gyakran szembesíti az embereket azzal, hogy hova megy el az a rengeteg pénz - mondta érdeklődésünkre a szakember, aki szerint ma kétféle hitelfeltevőről beszélhetünk. Az egyik tudja fizetni a hitelt, nem okoz neki gondot, hogy megemelkedtek a törlesztő-részletek. Ma ezt a hitelt inkább érdemes tovább törleszteni, hiszen ha valaki egyben fizeti azt ki, jelentős veszteséget realizál. A másik ügyfélkör egyáltalán nem tudja fizetni a megemelt összegeket. Náluk az első vizsgálat arra terjed ki, hogy költségvetésükben van-e egyáltalán egyéb jellegű megtakarítás, milyen tartalékokkal rendelkezik, amiről esetleg nem is tud. Ilyenkor esetenként azt kell mondani, hogy amit félretett, például a nyugdíjra, az gyorsan vegye ki, hogy finanszírozni tudja vagy ami most fontosabb, hosszabbítson futamidőt. Akinek semmilyen tartaléka nincs, ott nem marad más hátra, mint bízni az államban – sorolja a száraz tényeket.

Nem véletlenül. A minősített pénzügyi tervezőknél ugyanis az érzelemmentesség a legfontosabb szempont. Mindig a tényekhez és az adatokhoz kell ragaszkodni. Ezeket, bármennyire is fájdalmas,

az ügyfél elé kell tárni, bár az is igaz, hogy végül mindenkinek csak olyan típusú terméket szabad a kezébe adni, ami a célja elérésében ténylegesen segíti.

Soha nincs késő

Sokan egyáltalán nem tudják, mihez kezdjenek nehezen átlátható anyagi helyzetükkel. Ők adósságkezelési tanácsokat kaphatnak a Székesfehérvári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ adósságkezelési csoportjánál. Vágóné Nehrebeczky Mariann, Szabóné Végh Magdolna és Magyar János tanácsadókhoz az ügyfeleik életvezetési nehézségek, pénzügyi problémák következtében fordulnak.

– Az adósságkezelési szolgáltatásunknak két része van, és több törvényi feltételhez köthető, kik jogosultak erre – mondják. Először egy vissza nem térítendő támogatást nyújtanak, amiért az ügyfél vállalja, hogy egy évig nem lesz semmilyen díjhátraléka, valamint rendszeresen részt vesz a csoport fogadóóráin. Itt kezdődik el a szolgáltatás tanácsadás része: először felméri a család bevételeit és kiadásait. Ezután beavatkozási pontokat keresnek, rámutatnak a lehetséges költségcsökkentési módokra. A végső cél – az ügyféllel együttműködve – a fizetőképesség megteremtése.

A tanácsadás során felvilágosítják ügyfeleiket hiteleik kezeléséről és fontos információkkal látják el őket. Az nem mindegy azonban, hogy valaki már adósságokkal terhelve keresi fel irodájukat, vagy csak készül egy kölcsön felvételére. Utóbbi esetben a megelőzésről is mindig beszélni kell.

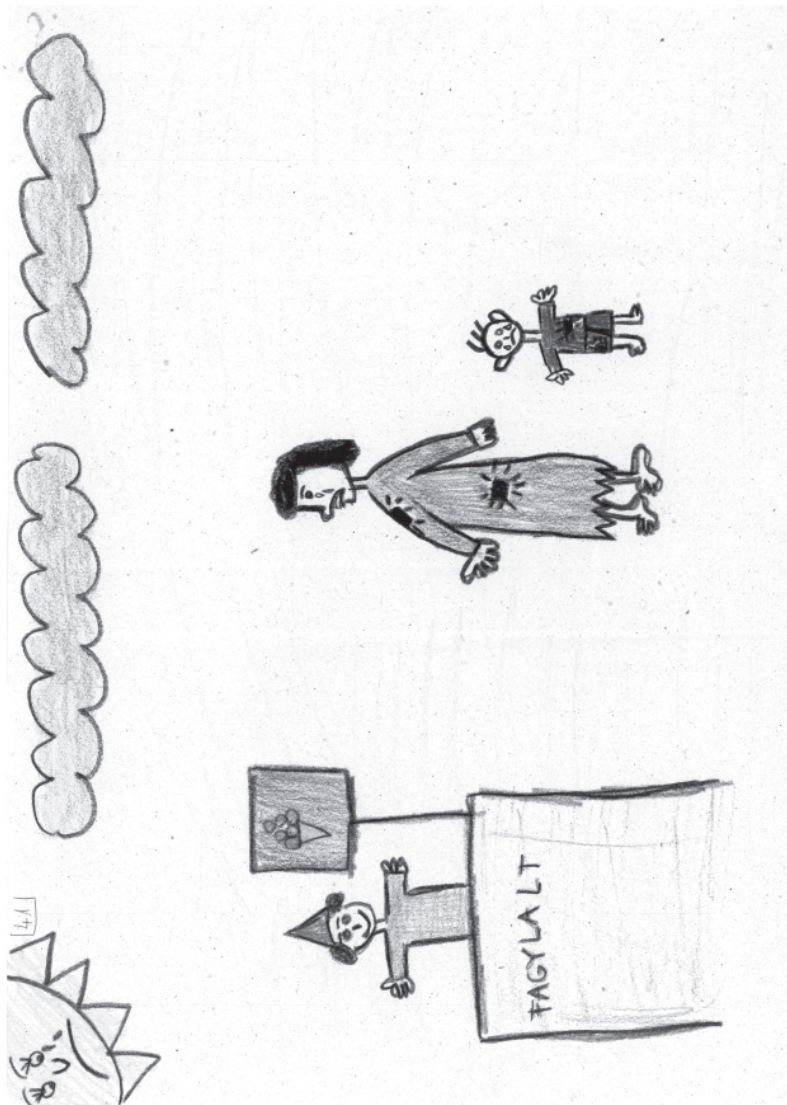
– Már meglévő lakáshitel mellé felvett újabb kölcsön esetén vigyázni kell, mert az általában elindít egy lavinát! Tapasztalataink szerint csupán a hitelek kompenzációjára megy el a kapott összeg ilyen esetben. Például háztartási gépekre nem ajánlott hitelt felvenni, még ha szükség is van rá, érdemesebb havonta félretenni és egy összegben megvenni azokat – meséli Magdolna. Ha már kész a baj, és valaki úgy jön hozzájuk, hogy több hitelt is törleszt egyszerre, adósságrendező konstrukciókat szoktak javasolni. – Ez több, meg-

lévő hitel egyesítését jelenti. Gyakorta kedvezőbb egy jelzálogalapú, vagy hosszabb futamidejű kölcsön felvétele adósságrendezés szempontjából, ám ezek sem feltétlenül mentenek meg minket a csődtől, ha nem figyelünk kellően oda – világosít fel Mariann.

Praktikus tanácsok

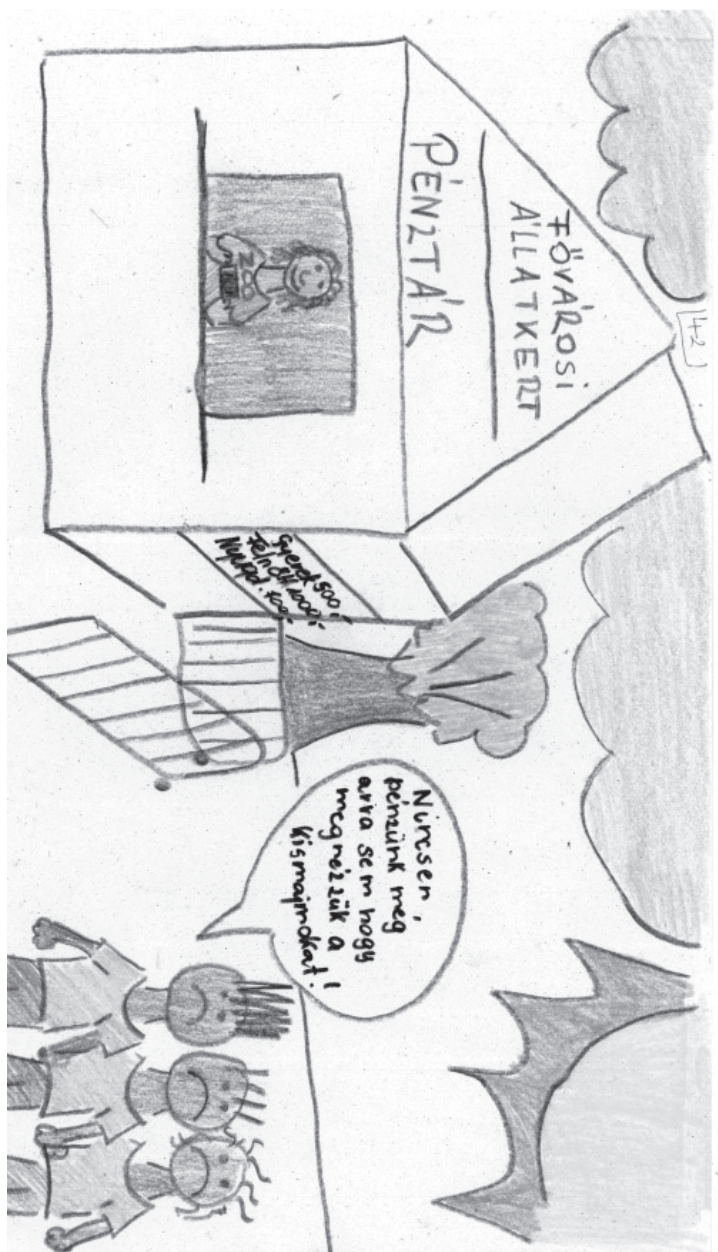
Ezen felül háztartási praktikákat is szoktak ajánlani az ügyfelek számára, melyek jól jöhetnek költségcsökkentés szempontjából. Fontos a tudatos tervezés, a családi költségvetés készítése. Előre tervezett bevásárlás esetén keressük az akciókat, nem mind egy hol és mit vásárolunk. Főzési praktika lehet például a konyhakert kialakítása, vagy a házi befőzés. Takarításhoz érdemes ecetet is használni, mert olcsóbb, mint a legtöbb tisztítószer. A „régiből újat”-elv szerint ajánlott a varrás, ruhastoppolás, és a háztartási maradványok alternatív felhasználása, úgymint ajándék- és dísz tárgyak készítése ezekből.

A rezszi csökkentése szempontjából elengedhetetlen a háztartási gépek, eszközök energiatakarékos működtetése. Érdemes a fűtést éjszaka alacsonyabb teljesítményen üzemeltetni. Fontos a minél kisebb víz felhasználása a háztartásban. Mind mosogatás, fürdés és mosás során túl sok vész kárba. Megoldás lehet a mosógép tele programon való használata, vagy a fogmosás alatt való folyamatos vízfolytatás elkerülése. Sok háztartásban előfordul, hogy a rezsiköltség a bevétel nagy részét lefedi, akár meg is haladja. Ezért mindenképpen szükséges csökkenteni a lakás fenntartási költségeit ahhoz, hogy kilábaljunk nehéz finansziális helyzetünkből. Az adósságkezelési csoport munkatársai mindenesetre nagy segítséget tudnak nyújtani ebben minden rossz anyagi körülmények között élő családnak, úgyhogy ne habozzunk felkeresni őket!

Kovács Vivien rajza (Sárkeresztúr 15 év.)

A rajzok a 100 legerősebb magyar kiállítás
székesfehérvári helyszínéhez kapcsolódó rajz-
pályázat alkotásai

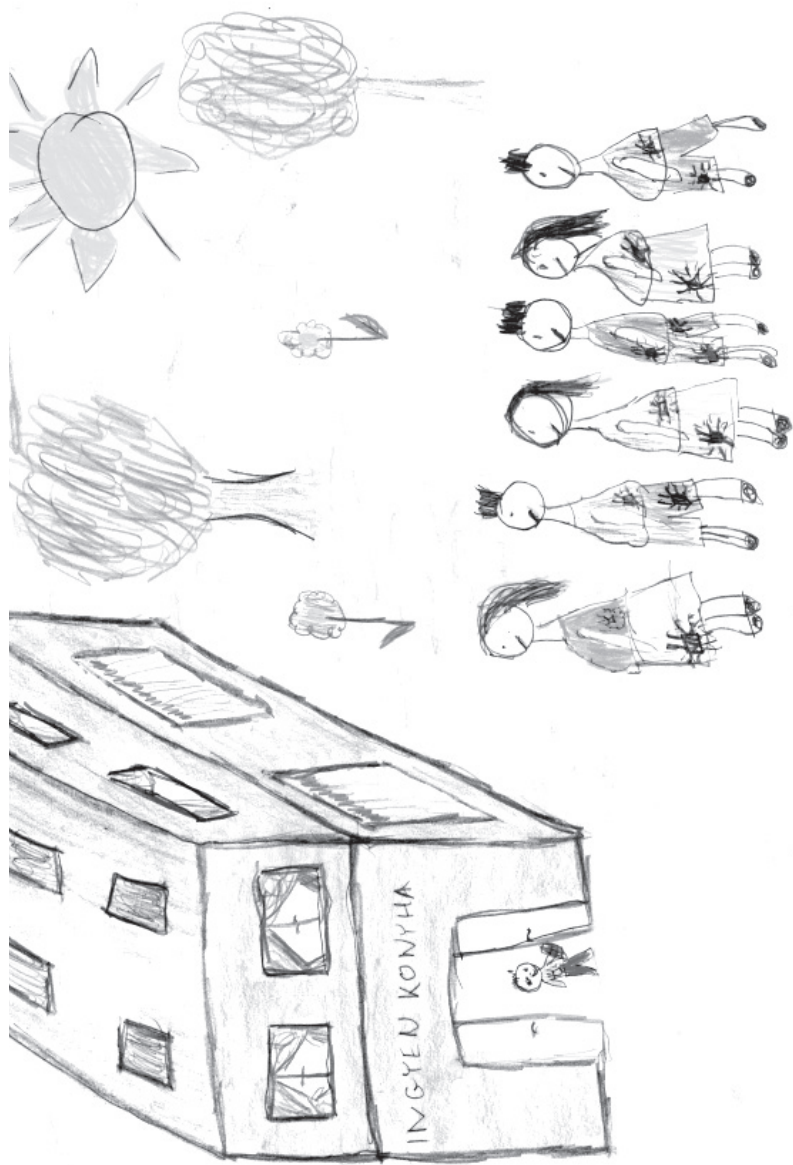
Iván Ivett rajza (Sárbogárd 16 éves.)

Domján Barbara rajza (Sárkeszi 9 éves.)

Domján Kata rajza (Sárkeszi 6 éves.)

Demeter Veronika rajza. (Sárkeszi 8 éves.)

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető – Aki szegény az a legszegényebb	5
A biztosnak hitt bizonytalanság (Tóht Réka Zita életképe)	7
Futóhomokra épített álmok (Helt Margit Zsuzsanna életképe)	15
Mi lesz holnap? (Tisztl Henrik életképe)	23
Fent és lent (Tamás Andrea életképe)	29
Mari (Butné Fehér Julianna életképe)	39
A bürokrácia útvesztőjében avagy a méltányosság gyakorlatlanságának következményei. (Dr. Kardosné Csalai Emőke életképe)	47
Levél a közelből (Sziti levél)	55
Mások keresztjét hordani	61
Hitelt hitellel soha ne váltsunk ki!	67

A csoportképen a Székesfehérvári Kistérségi Szociális Alapszolgáltatási Központ Családsegítő Szolgálatának munkatársai láthatók